

UKULI

Julkaisija

Turun Lintutieteellinen
Yhdistys r.y.,
PL 67, SF-20101 TURKU 10.

Tilit

Postisiirto TU 5138 66-3
SYP Turku 205721-65063
Turun seudun Op. 571004-499281

Toimitus

Päätoimittaja: Tapani Veistola,
Hämeenkatu 14 B 26,
SF-20500 TURKU
(puh. 921-333 081). Päätoimit-
taja hoitaa myös tilausasioita
sekä myy vanhoja irtou-
meroita.

Tilausmaksut

Ukuli ilmestyy vuonna 1986 viides-
ti. Se sisältyy TLY:n jäsenmaksuun.
Muut maksavat 35 mk TLY:n tilille.

Prenumeration till Norden

Ukuli utkommer med fem häften per
år. Betala 35 FIM per postgiro
TU 5138 66-3 till TLY, PL 67,
SF-20101 TURKU, Finland.

Ilmoitushinnat

1/1 s. 300 mk
1/2 s. 180 mk
1/4 s. 125 mk
takakansi 400 mk.

Painopaikka

Hämeenkyrön Sanomat 1986

Aineiston viimeiset jättöpäivät

Ukuli 1 1.12.
Ukuli 2 1.2.
Ukuli 3 1.4.
Ukuli 4 1.7.
Ukuli 5 1.10.

UKULI 17. vsk. (1986) n:o 3

SISÄLLYS:

Hannu Hilke: Lasse Velmala in memoriam ...	115
Seppo Pekkala: Petolintujen pesinnästä Varsinais-Suomessa 1985 ...	117
Kari Salonen: TLY:n retkeilyalueen kymmenen harvinaisinta lintulajia ...	123
Lennart Saari: Poikkeuksellisen suuri silkkiiukun pesye ...	126
Annika Forsten: Alaskansirri Turun Rauvolanlahdella ...	127
Osmo Kivivuori: Kaksi harvinaista vierasta yht'aikaa Jurmossa ...	129
Rauno Laine: TLY:n jäsenkyselyraportin II osa — välineet ja bongaus ...	130
Rauno Laine & Esa Halsinaho: Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry toimintakertomus 1985 ...	142
Tapani Veistola: Vääntelemme meritiirtoja ...	150
Harry Lehto: Huuto rapakon takaa ...	152
T.V.: TLY ylpeänä esittää: havaintokortti, Jurmokit ja lokkiopas ...	154
Summaries of the Main Articles ...	159

Kansikuva: riskilä (M.Valta)

Lasse Velmala in memoriam

Kukoistukseensa puhkeavan kesän kynnyksellä saimme yllättävän suruviestin: TLY:n perustajajäsen, ensimmäinen puheenjohtaja ja kunniajäsen Lasse Velmala oli lähtenyt viimeiselle pitkälle linturetkelle, jolta ei ole paluuta. Lasse Velmala syntyi Turussa 18.6.1944 ja vietti lapsuus- ja poikavuotensa Kähärin-Pitkänmäen kulmilla osallistuen aktiivisesti kaikenlaisiin kepposiin ja pikku kolttoisiin, joita urheilun ohella kaikissa kunnan poikasakeissa 1950-luvun alussa harrastettiin. Myös kiinnostus luontoa ja heti alusta alkaen erityisesti lintuja kohtaan syntyi jo varsin nuorella iällä. Lassen tuolloin parhaiten tunteneet muistavat, että säännöllisempi lintuharrastus alkoi vuonna 1956 ja että aivan ensimmäisiä harrastuksen kohteita oli hemppo, joka

noihin aikoihin oli melko yleinen pesimälintu Kähärin mäkien katajikkolaitamilla.

Lasse Velmalan aktiivisin lintuharrastuskausi ulottui 1950-luvun loppupuolelta 1970-luvun alkupuolelle. Me samoihin aikoihin lintuharrastuksen aloittaneet ornitologit muistamme Lassen erittäin energisenä ja monipuolisena lintumiehenä. Kun Lasse oli retkellä mukana, tapahtui aina ja lintuhavainnoinnin ja rengastuksen ohella riitti monenmoista muuta hauskaa. Lasse oli todella lempinimensä "Velmun" mittainen mies. Lasse Velmala onkin varmasti yksi keskeisiä henkilöitä ns. turkulaisen lintumieshengen luojana. Kaikki tiedämme, että turkulaisten retkeillessä huuli lentää, syntyy välittömästi jalkapallo-ottelu, keihäänheittoa yms. Kaikenkaikkiaan harrastuksesta on osattu tehdä

Kaikki TLY:n puheenjohtajat viimeistä kertaa yhdessä yhdistyksen 20-vuotisjuhlissa 1.2.1986. Edesmennyt Lasse Velmala omalla paikallaan edessä ensimmäisenä. Kuva Hannu Lahtonen.

monipuolinen ja hauska tinkimättä kuitenkaan mitenkään itse asian laadusta.

Eriytyisen tärkeä Lassen panos oli Turun Lintutieteellisen Yhdistyksen perustamisvaiheessa. Hänen nimensä löytyy yhdistyksen perustamiskirjasta ja hänet valittiin itseoikeutetusti Yhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. Jurmon lintuaseman toimintaa käynnistettäessä Lasse oli niinkään yksi avainhahmoista.

Muistamme Lassen lahjakkuuden myös monilla muilla aloilla. Urheilijana Lasse oli ilmeinen palloilijalahjakkuus ja yleisurheilussa taisi seiväshyppy olla hänen vahvin lajinsa. Oli miten oli, nämä kyvyt olivat varsin tarpeen merikotkien suojelu-projektin alkuvaiheessa.

Lassen osalle luonnostaan lankesi kiipeäminen pesille, joille pääsy ilman hänen kykyjään olisi jäänyt haaveeksi. Musiikki oli Lasselle niinkään voimallinen harrastus. Kitara oli hänen lempi-instrumenttinsa ja levyttipä Lasse "Särkyneen sydämen hotelli"-nimisen levyinkin, joka äskettäin esitettiin radiossa hänen muistokseen.

Aivan erityisen vaikutuksen meihin Lassen ikä- ja retkitovereihin teki hänen loistava muistinsa. Koulunkäynti sujui sivuharrastuksena muun ohessa loistavin tuloksin. Ja lähtemättömästi ovat mieliimme jääneet ne monet hauskat tuokiot yhteisillä linturetkillä Lassen vetäessä Veikko Huovisen novelleja sivukaupalla sanasta sanaan ulkomuistista.

Lasse Velmalan päästyä ylioppilaaksi Turun Lyseosta 1962 oli selvä ja luonnollinen valinta lähteä opiskelemaan biologisia aineita. Tällöin Lassen mielenkiinto alkoi vähitellen yhä enenevässä määrin suuntautua kasveihin ja kasvifysiologisiin tutkimuksiin.

Vaikka lintuharrastus siirtyi Lasse Velmalan elämässä viime vuosina ehkä enemmän taka-alalle, me Lassen kanssa takavuosina linturetkiä yhdessä tehneet ja ornitologiaa muutenkin harrastaneet tullemme varmasti aina erityisellä lämmöllä muistamaan hänessä tarmokkaan ja värikään lintumiehen, jonka luonnehdintaan mitkään keskinkertaisuudet eivät riitä.

Hannu Hilke

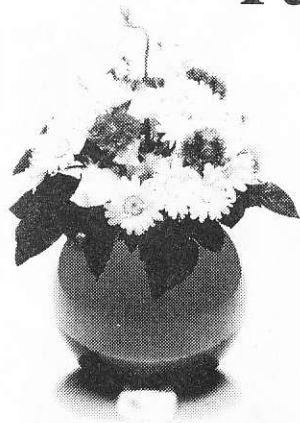
Pankkiuudistus sinua ajatellen.

TOP-perhepankki ja TOP-yrityspankki nyt palveluksessasi kaikissa suurimmissa konttoreissamme.

Tervetuloa hyvän palvelun TOP:iin.

TOP

Turun Seudun Osuuspankki

Petolintujen pesinnästä Varsinais-Suomessa 1985

Seppo Pekkala

Aineisto ja kattavuus

Katsaus petolintujen pesinnästä TLY:n toiminta-alueella on laadittu saman mallin mukaan kuin vuoden 1984 katsaus. Aineisto on kerätty katsauksen tekijän voimin petolintujen pesintää aktiivisesti seuraaville lähetetyillä kyselylomakkeilla, haastattelemalla joitakin petolintujen pesinnöistä mahdollisesti tiettäviä TLY:n jäseniä sekä arkistokorteilta. Pääosan aineistosta on toimittanut 20 petolintuharrastajaa, joista 15 on samoja kuin vuoden 1984 keruussakin. Yksittäisiä havaintoja on saatu 26 henkilöltä. Tarkoituksena oli petolinturyhmän päätöksen mukaisesti ke-

rätä pesintähavainnot kaikista päiväpetolinnuista ja pöllöistä. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut edes kaikkien em. aktiivisesti petolintujen pesintöjä seuraavien henkilöiden osalta. Taulukossa 1 on talvella 1985 tehty arvio TLY:n alueen petolintukannoista (J. Karhumäki, S. Pekkala, S. Aspelund). Siihen on lisätty arvio kalasääskikannasta (P. Saurola, S. Pekkala). Samassa taulukossa on esitetty myös arvio tämän katsauksen laatimiseen käytetyn aineiston suhteellisesta kattavuudesta lajeittain.

Talvi 1984/85 oli Varsinais-Suomessa poikkeuksellisen kylmä ja pitkä. Lunta oli runsaasti. Tämä vaikutti ilmeisesti talvehtivien lintujen kantojen vahvuuteen ja lintujen kuntoon. Pieniä myyriä oli paikoin runsaasti, ilmeisesti erityisesti

Taulukko 1. Arvio TLY:n alueen petolintukannoista ja katsausaineiston kattavuudesta

Laji	kanta-arvio (paria)	kattavuusarvio, (%)
Mehiläishaukka	150	—5
Ruskosuohaukka	20	80—90
Sinisuohaukka	0	90—100
Kanahaukka	350	25—30
Varpushaukka	600	5—10
Hiirihaukka	250	5—10
Piekana	0	0
Tuulihaukka	10—50	10—20
Ampuhaukka	10	5—10
Nuolihaukka	150	5—10
Kalasääski	60	20—30
Merikotka	?	70—80
Huuhkaja	300	40—50
Hiiripöllö	0	20—30
Varpuspöllö	50	5—10
Lehtopöllö	250	10—20
Viirupöllö	50	20—30
Lapinpöllö	0	20—30
Sarvipöllö	50—500	30—40
Suopöllö	0—10	50—70
Helmäpöllö	300—900	10—20

Salon seudulla. Vesimyrää oli runsaasti vain hyvin suppeilla alueilla. Myyrien järjestelmällistä seurantaa ei tehnyt kukaan Tittosen Jounin puolustaessa revii-riämme. Metsäkanalintukannat olivat heikohkoja. Myös jäniskannat olivat aiempia vuosia huonommat.

Pöllöt

Pönttöjä tai koloja tarkastettiin 836, mikä on 8 enemmän kuin vuonna 1984. Niistä oli varpuspöllökokoja 21, helmipöllökokoja 364, lehto-viirupöllökokoja 407 ja viirupöllökokoja 39. Kolopöllöjen pesintöjen määrät, pesintäosuudet (pesintöjen määrä tarkastetuista ko. pöllölle optimikokoisten pönttöjen ja kolojen määrästä), munaluvut ja poikasluvut ovat taulukossa 2.

Varpuspöllön pesintöjä ei todettu, vaikka edellisinä kolmena vuonna oli todettu vuosittain 2-4 pesintää. Seuraavina vuosina nähtäneen, onko muutos tilapäinen vai eräs seuraus metsien hoidosta.

Helmipöllöt pesivät hyvin, niiden pesintäosuus oli edellisten hyvien myyrävuosien 1982 ja 1983 tasolla. Munaluku (5,6) oli keskimääräistä tasoa ja poikasmäärä pysyi suurehkona onnistuneissa pesinnöissä. Pesinnöistä epäonnistui neljä (10%), joista

kolme munavaiheessa. **Lehtopöllöjen** pesintäosuus (5%) oli vuosien 1979—1985 keskimääräistä tasoa. Tällainen tulos melko hyvänä myyrävuonna on monien alueen petolintuharrastajien mielissä tulokitta merkiksi lajin taantumisesta. Ankaralla talvella on voinut olla vaikutusta pesintätulokseen. Pesueissa poikuekoko oli kuitenkin keskimääräistä suurempi. Yksi pesintä (5%) epäonnistui munavaiheessa.

Myös **viirupöllöjen** pesinnöistä epäonnistui yksi (15%) munavaiheessa. Pesintäosuus oli aiempien vuosien keskimääräistä tasoa suurempi.

Sarvipöllöllä oli hyvä pesintävuosi, erityisesti Paimion-Salon seuduilla. Aiemmin 60-luvulla vielä sarvipöllöjä jatkuvasti elättäneillä Turun-Mynämäen alueen peltoaukeilla sarvipöllöjä ei juurikaan tavattu. Sarvipöllön pesiä löydettiin 27 ja tämän lisäksi ainakin 26 liikkeellä olevaa poikuetta. Munia oli 3-7 ja keskimääräinen munaluku 5,8 (otos 4 pesää). Poikasasia oli 1-7 ja keskimääräinen poikasluku 3,4 (otos 20 pesää). **Suopöllön** pesintöjä todettiin kolme joen, pellon ja metsän muodostamien maisemakuvioiden tuntu- masta. Munia oli 4-7 ja poikasasia 3-6. Keskimääräinen munaluku oli 5,7 (otos 3 pesää) ja poikasluku 4,5 (otos 2 pesää).

Taulukko 2. Kolopöllöjen pesintätulos 1985 Varsinais-Suomessa

Pöllölaji	pesintöjä	pesintäosuus-% (pönttöjen määrä)	munaluku keskim. otos	vaihtelu	poikasluku keskim. otos	vaihtelu
Varpuspöllö	—	—(21)				
Helmipöllö	36	10 (364)	5,6/13	3—7	5,1/24	2—7
Lehtopöllö	20	5 (407)	3,8/13	1—5	3,8/15	1—5
Viirupöllö	7	18 (39)	3/2	2—4	2,4/5	1—4

Pöllähtänyt nuori suopöllö. Kuva Jukka Grönlund.

Huuhkajan pesintöjä todettiin 47, joista epäonnistui 10 (20%) munavaiheessa ja 1 (2%) poikasvaiheessa. Poikasluku oli 1-4 ja keskimääräinen poikasluku 2,1 (otos 36 pesää). Keskimääräinen poikasluku aloitettua pesintää kohti oli 1,6. **Lapinpöllön** pesintään tai reviiiriin viittaavia havaintoja ei tehty, vaikka laajalla alueella eteläisessä Suomessa olikin keväällä 1985 lapinpöllön pesintöjä.

Haukat

Kanahaukan pesintätiedot ovat taulukossa 3 alueellisesti jaoteltuina. Saaristoon kuuluvat kunnat: Rym, Par, Nau ja Kor. Turun ympäristöön: Tur, Naa, Ask, Myn,

Pöy, Kar. Vakka-Suomeen: Lok, Uus, Kal, Salon länsipuoleen: Pai ja Hal. Salon itäpuoleen: Sal, Kuu, Pert, Pern, Sär, Muu, Kii, Kis ja Suo. Kanahaukan reviiirien, pesintöjen ja poikasten määrä oli selvästi pienempi kuin edellisinä vuosina. Asuttuja reviiireitä todettiin 58 ja pesiä 38, joista noin 20% epäonnistui. Keskimääräinen munaluku oli 2,9 ja samoin poikasluku 2,9. Keskimääräinen poikasluku todettua ja poikasvaiheessa tarkastettua pesintää kohti oli 2,1 sekä asuttua ja poikasvaiheessa tarkastettua reviiiriä kohti 13,5. Kanahaukan muna- ja poikasluvut olivat tavanomaisia, mutta asuttuja reviiireitä oli vähän ja niillä pesiminen vähäistä (noin 65%). Syynä voidaan

Pesintöjä todettiin 17, joka on vain 60% vuoden 1984 määrästä. Epäonnistumisia ei todettu. Rengastusikäisiä poikasia löytyi vähintään 69. Keskimääräinen poikasluku pesintää kohti oli kuitenkin hyvä (4,6). Pesintöjen lisäksi havaittiin yksi ilmeinen reviiiri ja viisi pesimäaikaista lintua.

Mehiläishaukan pesiä ei löydetty, mutta yksi lentopoikue nähtiin Vakka-Suomessa. Muita pesimäaikaista havaintoja oli viisi (Par, Kii ja Lai). **Hiirihaukan** reviiirejä todettiin 15. Pesiä löytyi 10, josita kaksi epäonnistui. Munaluku oli 2,5 (otos 2 pesää) ja poikasluku 1,6 (otos 13 pesää).

Ruskosuohaukan asuttuja reviiirejä löytyi 10, mutta pesintöjä vain yksi (4 poikasta) ja lisäksi yksi poikue. Suurin osa entisistä ruskosuohaukan pesimäalueista oli petolinturyhmässä mukana olevien harrastajien seurannassa. Pesimäaikaista mahdolliseen reviiiriin viittaavia havaintoja oli yhdeksän (Pern, Ke, Nau, Lem, Mie, Tai ja Veh). **Sinisuhaukan** pesimäaikaista havaintoja oli kolme (Hal, Pöy ja Kal).

Tuulihaukan pesiä löytyi neljä (kaksi Pöytyän seudulla, Tur ja Myn). Munaluku oli 5,5 (otos 2 pesää) ja poikasluku 4,7 (otos 3 pesää). Halikossa tavattiin lentopoikue. Ilmeiseen reviiiriin viittaavia havaintoja oli viisi (Pöy, Rai, Suo, Kaa ja Tur). Muita pesimäaikaista havaintoja oli kaksi. **Ampuhaukan** pesiä löytyi yksi. **Nuolihaukan** pesiä löydettiin kaksi (Kal ja Rym), samoin lennossa olleita poikueita (Pai ja Mie). Poikueissa oli kolme ja neljä poikasta. Ilmeiseen pesintään viittaavia havaintoja oli kolme (Nau, Myn ja Lem). Mahdollisia reviiirejä oli neljä (Kis, Hal, Pai ja Dra). Muita pesimäaikaista havaintoja oli kahdeksasta paikasta.

Kalasaäsksen asuttuja reviiirejä todettiin 16 joilla oli 14 pesintäyritystä: Viisi pesintää epäonnistui. Keskimääräinen poikasluku oli 2,6 (otos 8 pesää) onnistunutta pesintää kohti ja 1,6 (otos 13 pesää) aloitettua pesintää kohti. **Merikotkia** oli yhdeksällä reviiirillä, joista viidellä aloitettiin pesintä, mutta neljä niistä epä-

onnistui. Yhdeltä pesältä varttui kaksi poikasta.

Vuosi seuraa toista

Tämän, vuoden 1985 katsauksen aikaansaamisesta kiitokset kuuluvat maastotöitä tehneille harrastajille, jotka ovat vielä jaksaneet ilmoittaa havaintonsa. Katsauksen rungon uurastivat S. Aaltonen, S. Aspelund, H. Heikkilä, K. Hiivola, R. Hyvönen, J. Karhumäki, A. Karlin utterine veljineen, R. Karlsson, H. Laine, R. Lumio, V. Multala, S. Nordqvist, J. Normaja, T. Numminen, S. Pekkala, J. Saario, V. Sarola, P. Siitonen, J. Tittonen, L. Vilhunen ja Saaristomeren merikotkatryhmä. Merkittävin yksittäishavainnoin katsausaineistoa täydensivät P. Alho, J. ja P. Eerikäinen, E. Gustafsson, M. Halttunen, M. Harmanen, T. Helste, J. Helstola, P. Kangas, K. Kielo, O. Kivivuori, J. Komi, S. Kotiranta, T. Kuusikko, J. Kylänpää, T. Lehtonen, R. Leino, J. Leppänen, T. Lindbom, T. Lineri, J. Matikainen, P. Mustakallio, M.J. Saarinen, J. Varrela, T. Veistola, J. Wessman, V. Virtanen.

Nykymuotoisen vuosittaisen katsauksen laatiminen lienee järkevää, jos lajikohtaisia tietoja saadaan tyydyttävästi edustava määrä. TLY:n petolintutyöryhmän työn kiinteytyminen sekä ryhmän vähäisyys, mutta selvä kasvu antanevat pohjan katsausten kehittämiseksi, mutta myös muiden tylaisten havaintojen saanti on välttämätöntä. Havaintojen käsittelyn helpottamiseksi keräilytapa on uusittava niin, että petolintuaktivistien tiedot saadaan laadittavalla petolintujen pesintälomakkeella ja muut tiedot kesäkaavakkeilta tai arkistokorteilta.

Tätä katsausta kirjoitettaessa vuoden 1986 tiedot ovat pääosiltaan jo harrastajilla ja toivottavasti syksyllä katsauksen laatijalla. Myöskin vuonna 1987 jatketta-

neen. Miten myyrien käy? Veikkaan vesimyyrille huippua ja siitäkin aina jotain petorintamalla seuraan.

Aiemmat petolintukatsaukset ovat olleet Ukuleissa: 11(2):10-11, 12(1):24-25, 12(2):10-11, 13(2):20-24, 14(1):12-16, 15(3):25-27 ja 16(3):100-104.

TLY:n retkeilyalueen kymmenen harvinaisinta lintulajia

Kari Salonen

Oletko koskaan tullut ajatelleeksi, millaisia lintuharvinaisuuksia TLY:n retkeilyalueella on nähty, milloin ja missä niitä on nähty. Mikäli olet kiinnostunut asiasta, niin lue tämä artikkeli asian tiimoilta. Kenties olet itsekin ollut tekemässä historiaa!

Lähtiessäni kartoittamaan kymmenen harvinaisimman lintulajin esiintymistä alueellamme jouduin käymään läpi monenlaisia listoja ja artikkeleita, kunnes lopulta päädyin noin 30 lajiin, jotka kaikki on nähty alueellamme vain kerran. Näiden asettaminen harvinaisuusjärjestykseen tapahtui siten, että laskin kunkin lajin kohdalla kaikki Suomessa tehdyt havainnot. Jos havaintoja kertyi tasamäärä, otin huomioon lajin esiintymisen koko Euroopassa.

Havaintotilanne on 31.12.1984 mukaan. Kaikki havainnot ovat luonnollisesti rareiteettikomitean hyväksymiä.

Tarkastellessani pitkää lajilistaa, josta vain kolmannes mahtui mukaan kymmenen "kovimman" joukkoon, tuli mieleeni, että kuinka moni TLY:n aktiivijäsen oikeastaan mahtaa muistaa näitä kaikkia alueellamme tehtyjä erikoisia lintuhavaintoja. —Pudonneeseen kahteen kolmanteen kuuluivat mm. silkkihaikara (Egretta garzetta) (1 TLY:n havainto/4

Suomen havaintoa), paksujalka (Burchinus oedicnemus) (1/4), amerikanjäkäkuikka (Gavia immer) (1/9), hanhikorpikotka (Gyps fulvus) (1/7), arokahlaaja-pääsky (Glareola nordmanni) (1/n15), pohjankiisla (Uria lomvia) (1/?), ruoste-pääsky (Hirurdo daurica) (1/7), suula (Sula bassana) (1/? ja myrskypääsky (Oceanodroma leucorhoa) (1/6).

Seuraavista kymmenestä havainnosta on peräti viisi ollut aikanaan Suomen ensimmäisiä. Varpuslintuja joukossa on kuusi, kahlaajia kaksi ja haikaralintuja kaksi. Kuusi lajia ei pesi lainkaan Euroopassa: niistä kolme on peräisin Amerikasta ja kolme kaukaa idästä.

1.HARMAAPÄÄSIRKKU (Emberiza spodocephala) (1/1) Yksi koiras Dragsfjärd Vänö 2.11.1981. Alueemme harvinaisista selvä ykkönen. Koko Euroopassakin lajia on tavattu aikaisemmin vain kerran, 5.11.1910 Helgolandilla Saksassa. Lintu pesii Keski- ja Itä-Aasiassa Novosibirskistä itään ja koilliseen sekä edelleen etelään.

Vänön havainto tehtiin onnellisten sattumien sattumana. Edellisenä päivänä saarella nimittäin oli nähty pohjoisamerikalainen kääpiörastas (Catharus ustulatus), jota kouliintunut bongariporukka lähti etsimään. Rastaan löytäminen oli tietenkin lähes mahdotonta metsittyneestä

Vänöstä, mutta kun vähiten odottaa, niin silloin tapahtuu. Lajilleen määrittämätön, kaikille tyystin vieras sirku laskeutui taivaalta yllättäen etsijöiden eteen. Tätä kesyä lintua päästiin onneksi tarkastelemaan varsin yksityiskohtaisesti. Määrittäminen kesti kauan, useita valokuvia ja ulkomaalaisia nahkoja tutkittiin, mutta hyvää kannatti odottaa.

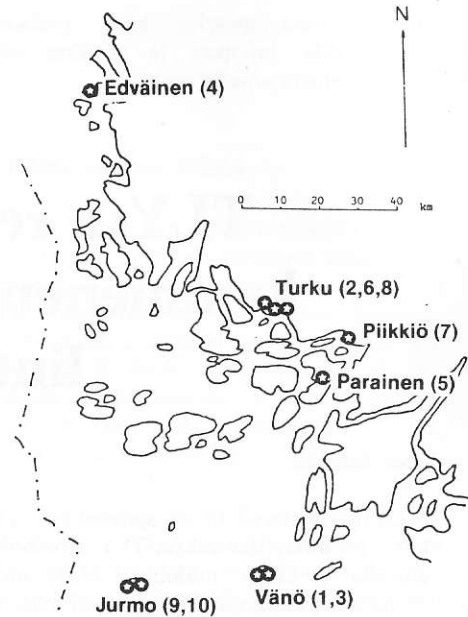
2. MUSTAIIBIS (*Plegadis falcinellus*) (1/1) Kaksi 1830-luku Turku, joista toinen ammuttiin. Tämä lähinnä eteläeurooppalainen ja keskiaasialainen laji on selvästi vähentynyt sekä lukumäärältään että pesimäpaikoiltaan 1900-luvun aikana, joten mahdollisuuden sen näkemiseen uudelleen Suomessa ovat vähentyneet.

3. KÄÄPIÖRASTAS (*Catharus ustulatus*) (1/2) 1.11.1981 Dragsfjärd Vänö. Lintua päästiin onneksi tarkastelemaan maastossa n. 45 minuuttia, jolloin lähinnä koon, rinnan täplikkyuden, kellertävän silmärenkaan ja äänen perusteella pystyttiin sulkemaan pois muut mahdolliset pohjoisamerikkalaiset rastaat. Koko Eurooppaa tarkastellen havainto on varsin kovaa luokkaa.

4. TUNDRAKIRVINEN (*Anthus gustavi*) (1/2) 19.5.1973 Uusikaupunki Edväs. Tunnistus perustui maastomääritykseen, linnusta nähtiin ainakin selän V-kuvio. Havaintona yksi Suomen erikoisimpia, tarkastelee asiaa miltä kantilta tahansa! Suomen ensimmäinen saatiin verkosta 9.9.1972, Lemlandin Lågskäriltä, tieteenkin.

5. HARMAAKURKKURASTAS (*Turdus obscurus*) (1/2) 1.—14.12.1984 Parainen Parsby yksi 1-kv. Laji on Euroopassa erittäin harvinainen syysvierailija kaukaa Aasiasta.

Paraisten nuori lintu rengastettiin ja valokuvattiin. Paikalla kävi satoja lintuharrastajia ihmettelemässä tätä Suomen toista harmaakurkkurastasta, ensimmäinen saatiin lintuverkosta 11.6.1979 Kirkonummen Rönnskäriltä.

Kartta 1. Varsinais-Suomen kymmenen harvinaisimman linnun havaintopaikat. Suluissa olevat sijalukunumerot selviävät tekstistä.

6. AMERIKANVESIPÄÄSKY (*Phalaropus tricolor*) (1/2) 19.5.1974 Turku Pansion Koivuluoto.

Vaikka tätä pohjoisamerikkalaista kahlaajaa nähdään varsinkin Brittein saarilla vuosittain keväisin, kesäisin ja syksyisin, ei lintua ole onnistuttu näkemään Suomessa kuin kahdesti ennen vuotta 1985. Suomen ensimmäinen lintu oli paikallisen toukokuussa 1973 Kuusamossa. Molemmat linnut ovat olleet naaraita. Turun lintu myös valokuvattiin.

Pansion Koivuluoto oli vielä 1970-luvun puoliväliin saakka varsin hyvä lintupaikka — nähtiinhän siellä syksyllä 1974 myös nuori valkosiiptiira (*Chlidonias leucopterus*), sekin oli Turun retkeilyalueen ensimmäinen.

7. FLAMINGO (*Phoenicopterus ruber*) (1/2) 26.9.1904 Piikkiö. Aikanaan uusi laji Suomelle.

Vuoden 1984 syksyllä oli ruber-rodun lintu pitkään paikallisena Oravaisissa.

Euroopassa flamingo pesii harvalukuisena Ranskassa, Espanjassa ja Turkissa. Sen harhautuminen kauas Pohjolaan on huippuharvinaista.

8. PIKKUKIURU (*Calandrella rufescens*) (1/3) 18.11.1962 Turku Satama. Havainto oli aikanaan Suomen ensimmäinen. Laji pesii Euroopassa ainakin Espanjassa, laajemmat pesimäalueet ovat kaukana kaakossa. Muualla Euroopassa pikkukiuru on huippuharvinaisuus, esim. Ruotsissa sitä ei ole tavattu lainkaan. Turkulaisista linnut ovat nähneet lähinnä vanhemman polven lintumiehet, sillä vain harva ymmärsi "hoitaa" Järvenpään linnun tammi—helmikuussa 1975!

9. ALPPIRAUTIAINEN (*Prunella collaris*) (1/3) 15.—17.5.1984 Korppoo Jurmo. Vielä muutama vuosi sitten tuntui lähes mahdottomalta nähdä Suomessa tätä Keski-Euroopan vuoristoseutujen paikkalintua, vaikka lintu oli tavattu mm. Ruotsissa useita kertoja. Keväällä 1984 havaittiin kuitenkin yllättäen Suomessa kaksi lintua, joista toinen, hyvin väsynyt lintu löytyi turkulaisille tutulta ja varsinkin sinä keväänä kunnostautuneelta Jurmon lintuasemalta.

10. PITKÄNOKKAKURPPELO (*Limnodromus scolopaceus*) (1/4) 15.5.1980 Korppoo Jurmo.

Vaikka pitkänokkakurppelo tuli tällä havainnolla uudeksi Suomen lintulajiksi, on siitä tehty muutamassa vuodessa kolme muuta havaintoa. Jurmon lintu määritettiin jälkeensä äänen perusteella. Samalla se on ainoa kevähavainto maastamme, Lintu pesii Tsuktsien niemimaalla Aasian itäkärjessä, Alaskassa ja Kanadassa. Lajia tavataan Euroopassa vuosittain.

Lopuksi

Kuten varmasti huomasit, listalta puuttui ainakin muutamia alueellamme nähtyjä lintulajeja, jotka tällä hetkellä olisivat varsin etuoikeutettuja kymmenen harvinaisimman joukkoon. Sellaisia olisivat mm. arokana (*Syrnhaptes paradoxus*) ja kääpiökerttu (*Sylvia nana*), joiden näkeminen on lähes yhtä (epä)todennäköistä kuin edellä esitetyn parin viime lajin.

Toivokaamme siis lopuksi, että TLY:n kymmenen harvinaisimman joukkoon tulee lähitulevaisuudessa kiilautumaan mita erikoisimpia lintuharvinaisuuksia, onhan hyvän retkeilyalueen mainetta pidettävällä!

Lähdeluettelo

- CRAMP, S. & SIMMONS, K.E.L. (toim.) 1977—1983: The Birds of the Western Palearctic. 1-3. Oxford.
- V. HAARTMAN, L.—Y.M. 1970: Pohjolan linnut värikuvoin 1-2. Helsinki.
- HARIO, M. & NUMMINEN, T. 1985: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1984 harvinaisuushavainnot. — Lintumies 20 (6): 280-294.
- MIKKOLA, K. 1983: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1982 harvinaisuushavainnot. — Lintumies 18(4): 146-158.
- MIKKOLA, K. 1984: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1983 harvinaisuushavainnot. — Lintumies 19(4): 154-167.
- RARITEETTIKOMITEA 1984: Ennen Rariteettikomitean perustamista julkaistujen harvinaisuushavaintojen tarkistus. — Lintumies 19(2): 76-82.
- SHARROCK, J.T.R. & GRANT, P.J. (toim.) 1982: Birds new to Britain and Ireland. Staffordshire.

Poikkeuksellisen suuri silkkiuikun pesye

Lennart Saari

Laskin vesilintuja Aaslan ja Krampin välisessä salmessa 2.6.1981. Vapaaehtoisena soutajana oli mukana Tuomas Isoranta. Löysimme silkkiuikkuyhdyskunnan ruovikossa Huhtluodon eteläpuolella. Pohdiskelin sitä, onko syytä mennä tarkastamaan pesiä lähemmin. Soutaja oli asiasta innostuneempi kuin minä ja kun minun ei tarvinnut soutaa päätimme suorittaa koukkauksen ruovikon kautta. Ruovikosta löytyi muutaman aarin alalta 12 pesää. Pesissä oli munia seuraavasti:

2	pesässä	0	munaa
3	"..	1	muna
4	"..	2	munaa
1	"..	3	"..
1	"..	4	"..
1	"..	11	"..

Viimeksimainittu munamäärä oli suurin silkkiuikulla koskaan toteamani. Otin pesästä muutamia valokuvia mahdollisten epäuskoisten varalle. Tutustuminen lintukirjallisuuteen varmisti sen, että kyseessä oli silkkiuikun "maailmanennätys". En kuitenkaan usko, että yksi ainoa naaras olisi tällaiseen urotekoon kyennyt. Luultavampaa on, että jotkut yhdyskunnan naaraista ovat erehtyneet pesästä juuri kriittisellä hetkellä. Toinen, mielestäni vähemmän todennäköinen selitys on, että jotkut naaraat olisivat pesäloisia, ts. haudottaisivat munimiansa munia toisella naaraalla. Silkkiuikku pystynee hautomaan suuriakin pesyeitä. Tästä on osoitukseksi Martti Aarnion ja Tiina Notkon minulle tehdyssä vesilintujen poikueläkennassa 9.7.1975 Aaslan Vanhankylänlahdella toteama poikue: 1 aikuinen + 10 pientä poikasta. (Lahdella oli lisäksi poikaseton aikuinen sekä 1 aikuinen + kes-

kikokoinen poikanen ja 1 aikuinen + 2 keskikokoista poikasta).

CRAMP & SIMMONSIn (1977) mukaan pesyekoko on 1-6 (-9); 7 munaa tai enemmän on useimmiten kahden naaraan munimia, joskin sama naaras voi poikkeuksellisesti munia 7-9 munaa. Suomessa pesyekoko on yleensä 3-5, joskus 6; kerran 8 munaa jota epäillään kahden naaraan aikaansaannokseksi (HAARTMAN ym. 1963—72). "Maailmanennätys" parani siis kahdella ja "Suomen ennätys" kolmella munalla.

Viitteet

CRAMP, S. & SIMMONS, K.E.L. (toim.) 1977: The birds of the Western Palearctic, Vol. 1. — 722 ss., Oxford—London—New York.

HAARTMAN, L. von, HILDÉN, O., LINKOLA, P., SUOMALAINEN, P. & TENOVUO, R. 1963—72: Pohjolan linnut värikuvin. — 1092 ss., Helsinki.

Alaskansirri Turun Rauvolanlahdella

Annika Forsten

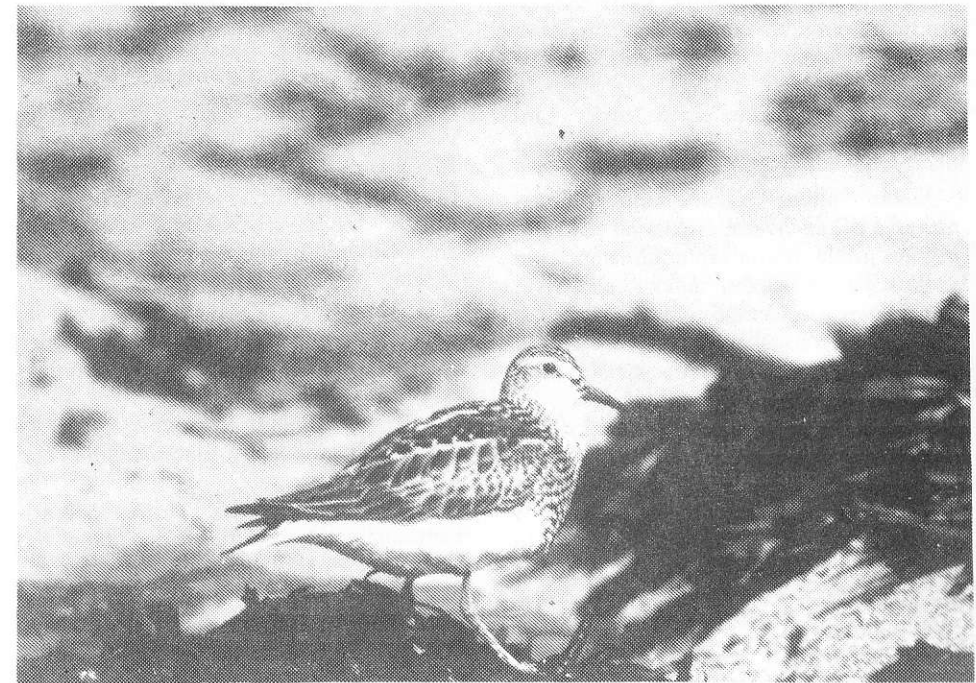
Ollessani 2.5.1984 iltapäiväretkellä Rauvolanlahdella kiinnitin huomiota lietteellä ruokailevaan kolmeen lintuun. Näistä kaksi osoittautui liroiksi, mutta kolmas olikin yllätys. Se oli liron kokoluokkaa, yleisväritään ruskeankirjava kahlaaja, jolla oli selvä väriraja valkean vatsapuolen ja ruskean rinnan välillä. Jo näiden vaikutelmien perusteella tuli mieleeni alaskansirri, joka oli tuttu v.1982 Norjan retkeltä.

Tarkkailin lintua kaukoputkella puolisen tuntia n. 70 m etäisyydeltä paikalle saapuneiden ornitologinalkujen kanssa. Lintua verrattiin Euroopan Lintuoppaan

kuvaan ja kuvaukseen. Tällöin todettiin koon, muodon ja rinnan värirajan lisäksi keltaiset koivet.

Siirtyessämme lähemmäksi paikalle saapuivat Pekka Alho ja Jarmo Saarnio. Tarkkailimme lintua nyt n. 30 m etäisyydeltä, jolloin erottui mm. selän valkea V-kuvio.

Lietteen toiselle reunalle saapuneet Pekka Valtonen, Tarmo Nurmi ja Pasi Laaksonen olivat myös huomanneet linnun. Sitä tarkkailtiin n. 40 min. ajan, jolloin määrittäminen varmistui ja linnusta päätettiin ilmoittaa muille alan harrastajille.

Alaskansirri TLY:n Norjan-retkellä 7.6.1982. Kuva Jukka Grönlund.

Tarkka kuvaus

Liron kokoinen, mutta tukevampi. Koivet lyhyemmät, kaula lyhyempi mutta paksumpi kuin lirolla.

Kellanuskeat päälaki, kaulan sivut, posket ja kurkku pitkittäisviiruiset. Myös rinta oli pitkittäisviiruinainen mutta harmaampi muodostaen jyrkän värirajan valkoiseen vatsapuoleen. Valkea, melko selvä silmäkulmajuova jatkui niskaan, jossa se leveni ja heikkeni. Nokan ja silmäkulmajuovan välillä pieni valkoinen täplä, joka korostui varsinkin edestäpäin. Ohjas ja ohut silmäjuova tummat. Leuka oli valkea, vatsa ja alaperä valkoiset. Selkä ja siiven peitinhöyhenet suomukuvioiset suokukon tapaan, värit kuitenkin kirkkaammat kuin suorassa vertailussa olleella suokukkonaaraalla. Suomukuviointi syntyi höyhenen mustista keskustoista, reunojen ollessa vaaleanruskeat. Selkään muodostui kaksi V-kuviota, joista sisempi erottui selvemmin. Ohut valkea siipijuova erottui heikkona linnun lentäessä tai levittäessä siipiään. Yläperään ja pyrstöön muodostui suokukkomainen kuvio. Linnun seisnessä siiven kärjet ulottuivat pyrstön kärjen tasalle.

Nokan pituus sama kuin etäisyys niskasta nokan tyveen. Nokka oli paksumpi kuin lirolla, mutta vähän ohuempi kuin suokukolla. Väritään nokka oli hyvin tumma, tyvessä hieman keltaista.

Koipien likaisen keltainen väri erottui huonommin kuin suokukon kirkkaankeltainen, liron koivet olivat vihreämmät.

Koko tarkkailujakson aikana en kuullut linnun äänitelevän.

Alaskansirri oli paikalla seuraavanakin päivänä. Sen seurassa oli nyt 11 liroa, 4 punajalkavikloa, valkoviklo, mustaviklo sekä suokukkonaaras. Näistä linnuista alaskansirri oli kesyin, pakoetäisyys pienimmillään 15 m.

Kahden päivän aikana lintuun kävi tutustumassa runsaasti alan harrastajia ympäri Suomea.

Havainto oli Suomen kolmastoista. Mielenkiintoista on, että alaskansirri havaittiin vain päivää ennen Rauvolan lintua (1.5.) Köyliössä. Havaintopaikkojen välinen etäisyys on n. 80 km.

Varsinais-Suomessa laji on tavattu aiemmin kahdesti: 30.4.—1.5.1971 Raisonlahdella ja 26.9.1971 Halikonlahdella.

Kirjallisuutta

BRITTON, David 1980: Indetification of Sharp-tailed Sandpiper. — *British Birds* 73 (8): 333-345.

BRITTON, David 1981: Mystery Photographs: Pectoral Sandpiper. — *British Birds* 74 (8): 344-345.

BRUUN & SINGER 1981: Euroopan Lintuopas. Weilin + Göös, Espoo.

CRAMP, S & SIMMONS, KEL (eds) 1982: *The Birds of the Western Palearctic*, Vol III.

DEAN, A.R. 1985: Mystery Photographs: Pectoral Sandpiper. *British Birds* 78 (6): 281-282.

FERGUSON—LEES, James & Joan WILKIS & J.T.R SHARROCK 1983: *The Shell Guide to the Birds of Britain and Ireland*. Michael Joseph, London.

HARIO, M. & NUMMINEN, T. 1985: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1984 harvinaisuushavainnot — *Lintumies* 20 (6): 280-294.

LAINEN, L.J. 1984: Suippopyrstösirri — suoraan Siperiasta. — *Eläinmaailma* (11): 48-49.

NUMMINEN, T. 1985: Turun Aluerariteettikomitean raportti vuoden 1984 havainnoista — *Ukuli* 16(4): 186-192.

SOLONEN, Tapio 1985: Suomen Linnusto. Lintutieto, Helsinki.

WALLACE, D.I.M. 1977: Mystery Photographs: Sharp-tailed Sandpiper. — *British Birds* 70(3): 115-116.

Kaksi harvinaista vierasta yht'aikaa Jurmossa

Osmo Kivivuori

11.9.1984 jätin ympäristönsuojelutoimiston tarkastaja Seppo Kotirannan hoiviin ja hyppäsin m/s Utön kyytiin. En ollut vielä täysin toipunut edellisestä Jurmon retkestä 26.5.—2.6.1984 (Fic alb, Ant cer, Lim lim, Cal alb, Cal fer, Mer api 13, Loc nae, Coc coc, Egr alb, Ori ori, Str dec, Ana str, Net ruf, Fic par, Phy des, Sturos).

Avatessani taas aamuhämärissä 12.9.1984 lintuaseman oven oli edessäni siis tilastollisesti välttämätön lintutyhjiö. Tällaisen luonnonlain paineen alta voi vään- täytyä vain horjumattomalla uskolla Jurmon kivikoiden peltämättömään lintu- imuun.

Ja niinpä klo 13 ollessani Järven eteläkulmassa kuulin kahlaajan äänen, jota en ennen ollut kuullut: lyhyt, keskikorva "dhr". Harvakseltaan ääntelevä lintu lensi 30-50 metrin päästä laskeutuen Järven koilliskulmaan. Alaviistosta, hieman huonossa valossakin, erottui tumma rinta, joka rajoittui jyrkästi vaaleaan vatsaan. Ensivaikutelma oli suhteellisen tukeva, isopäinen, siivet ja pyrstö suhteellisen pitkät.

Seuraavan kahdenkymmenen minuutin ajan luetteloin ääneen itselleni linnusta koko joukon tuntomerkkejä. Sitten lintu lähti määrätietoisesti kahlaajaporukan mukana Eteläriutan yli kaakkoon ja minä asemalle.

En ole jaksanut etukäteen säilöä aivoihini niitä huippuharvinaisuuksia, joita myöhemmin näen. Nytkin asemalle kalppiessani ymmärsin vain nähneeni sen amerikkalais-siperialaisten keskikokoisten sirrrien ryhmään kuuluvan lajin, jolla on se jyrkkä raja tumman rinnan ja valkean vatsan välillä, mikä sen nimi nyt olikaan.

Äimistykseni oli huomattava, kun kävelyni katkaisi harjua harppova Seppo Kotiranta, jonka hoitoon olin juuri jättänyt toimistoni! Torjuttuani päättäväisesti kaikki yliluonnolliset ilmiöt arvelin, että ne eivät keväisen retkeni jälkeen kateellisina uskalla päästää näkyvistä!

Vaan vastaantulijoita ilmestyi lisää. Suomalaisia ympäristökihoja, iso mies, joka esitteli itsensä Norjan ympäristöministeriksi sekä pari laiempaa norskia.

Alkutervehdysten jälkeen ympäristöministeri kysyi ystävällisesti, olinko nähnyt mielenkiintoisia lintuja. Ratkaisin hiukan kiusallisen pätemisen ja pätemättömyyden aselman vaatimattomalla norjankielelläni:

"Jag såg just den av de amerikansk-sibiriska snäppor, som har den branta gränsen mellan mörk bröst och vit mage. Jag minns inte dess vetenskapliga namn".

"Jasså, Calidris melanotos?" sanoi laiha norjalainen suomenruotsiksi. (£%\$\$)

Pahat puheet siitä, että ympäristönsuojeluvirkoihin otetaan Turussa vain ornitologeja, ovat siis täysin perättömiä. "Finns den ännu där/onko se vielä siellä?" puuskahti arvovaltainen valtuuskunta yhteen ääneen.

"Den flög mot sydost" kerroin.

"Det var det" huokaisivat Nato-maan pojat ja seurue suuntasi aluksellaan kohti pohjoista.

Minä puolestani kirjoitin asemakaavakkeelle vähän stilisoituna seuraavaa:

Olosuhteet

Sain seurata lintua parikymmentä minuuttia pilvipoutaisessa säässä, kohtalaisessa puhurissa. Etäisyys maassa oli 30-50 metriä, lennossa lyhyempi. Vierastonki yleensä oman koipensa korkuisessa heinä- sä 10x50 Asahilla hyvin nähtävissä.

Käyttäytyminen

Lintu laskeutui Järven koillisrannassa ruokailevaan kahlaajaparveen, jossa vertailtavana enimmillään Cha hia 2, Plu apr n.30, Lim lap 1, Try ery 1, Tri neb 1, Cal can 4, Cal alp n.30, Cal fer 2, Phi pug n.10. Parvi hajosi vähän väliä pikkuryhmiksi lähirannoille. Vieras viihtyi useimmiten parin suokukon, parin kapustarinan ja punakuirin ryhmässä. Yhteys muihin sirreihin oli yllättävän löyhä. Usein lintu lensi erillään kaikista muista. Sekä parvessa että yksin lentäessään lintu löytyi heti keskimäärin 5 sekunnin välein toistuvan äänen perusteella. Vain kerran (mahdollisesti varpushaukan vaikutuksesta) lintu toisti äänen useita kertoja 1-2 sekunnin väliajoin.

Alusta loppuun hyvin levottoman Juron vierailunsa jälkeen muitten sirrien tavoin heittelevästi lentänyt vieras katosi pienessä kahlaajaparvessa Eteläriutan yli.

Tuntomerkit

Edellä kuvattu ensivaikutelma päti tarkemminkin tarkastelussa. Linnun koko "etupää" oli kauttaaltaan juovituksen tummentama lukuunottamatta silmän yläpuolta ja leukaa. Rinnan alaosassa juovi-

tus muodosti häkellyttävän tumman vyöhykkeen joka rajautui jyrkästi valkeaan alapuoleen. Etupään ruskeus oli pääosin vivahteetonta, vain siiventyvän kulman tienoilla aavistus hiekanpunaruskeasta. Selkä näytti melkein yhtä vivahteettoman tummanruskealta, höyhenreunuksissa vi-lahti muitakin sävyjä, joista muodostui vähäinen vaalea reunuskuvio. Yläperä ja leveä pyrstövyö olivat lähes mustat, sekä siiven ylä- että alapuolella jonkin verran heikkoa viivakuviota muodostavia höyhenreunuksia. Noin pään mittainen nokka näytti kokotummalta. Jalkoja ei heinänuoksi nähnyt kunnolla.

Suhteellisen tukevaa ja isopäistä olemusta kevensivät pitkät — ei aivan veitsenterävät — siivet sekä suhteellisen pitkä laskeutuessa levittyvä hiukan kiilamaiselta näyttävä pyrstö. Koko oli suurempi kuin viereisillä suosirreillä, ja ainakin vaikutelma oli hiuksenhienosti myös kuovisirriä suurempi. Myös ääni erosi selvästi em. sukulaisten kirinöistä.

Näillä tuntomerkeillä sekä minä että myöhemmin rareiteettikomitea vakuutuimme siitä, että kyseessä oli alaskansirri (Calidris melanotos). Vivahteeton tummanruskeus, vaisut höyhenreunukset ja rintahöyhenten tummanruskeus antavat aiheen arvella lintua ad koiraaksi.

TLY:n jäsenkyselyraportin II osa - välineet ja bongaus

Rauno Laine

Jatkoa viime numerosta

Typillinen TLY:läinen on 28-vuotias mieshenkilö, joka asuu Turussa, on naimisissa, opiskelee tai on saanut akateemisen koulutuksen ja on aloittanut

lintuharrastuksen noin 13-vuotiaana. Hän retkeilee vähintään kerran viikossa mieluiten merenlahdilla tai saaristossa lähinnä yksin ja aamupuolella käyttäen omaa tai kaverin autoa. Mutta minkälaisia ovat jäsenemme autot? Entä minkälaista optiikkaa perusjäsenemme käyttää?

Autoistuva TLY

Omistatko auton? Kyllä 65/ en 41= 106. Auton omisti 61,3% (v.1976 58,2 %). Suurempaa muutosta ei siis ole tapahtunut. On kuitenkin otettava huomioon, että nyt oli huomattavasti enem-

män nuoria vastaajia. 18 vuotta täyttäneiden osuudet: 1976 53,8 %, 1984 72,2 %; tästä huomaa autoistumisen selvästi. (Mutta missä ovat autonomistajat silloin kun tarvittaisiin apua esim. TLY:n kuljetuksiin?)

Automerkit ja autojen ikä TLY:n jäsenkyselyssä 1984.

Automerkki	kpl	Auton ikä	kpl
1. Fiat	9	alle 1 v.	4
2. Datsun	6	1-v	6
Lada	6	2-v	2
4. Toyota	5	3-v	5
VW	5	4-v	7
6. Ford	4	5-v	6
Renault	4	6-v	1
Talbot	4	7-v	4
9. Nissan	3	8-v	4
10. Mazda	2	9-v	3
Opel	2	10-v	6
Peugeot	2	11-v	6
13. Buick	1	12-v	1
Citroen	1	13-v	1
Mercedes-Benz	1	14-v	1
Saab	1	15-v	0
Vauxhall	1	16-v	1
Volvo	1	17-v	0
"eurooppalainen"	1	18-v	1
tuntematon	6	tuntematon	6
yht.	65	yht.	65

Muita kulkuvälineitä Polkupyörä 89, sukset 16, moottorivene 9, soutuvene 8, "vene" 5, mopo 5, potkukelkka 4,

purjevene 2, luistimia 1, optimistijolla 1, verkkovene 1, pulkka 1. Lisäksi jalat ilmoitti omistavansa 5 kpl.

Optista kilpavarustelua

Havaintovälineiden omistus TLY:n jäsenkyselyssä 1984.

väline	on	ei	ei tietoa	yht.
kiikarit	105	1*	—	106
kaukoputki	71	35	—	106
jalusta	79	27	—	106
kamera	83	21	2	106

* = "lainaan"

Kiikarit, kaukoputket, jalustat, kamerat ja objektiivit TLY:n jäsenkyselyssä 1984.

KIIKARIT			KAUKOPUTKET			JALUSTAT			
Merkit		Suurenokset	Merkit		Okulaarit	Merkit		Merkit	
1. Asahi	20	7x42	2	1. Kowa	56	15x	3	1. Slick	30
2. Leitz	15	7x50	14	2. Mirador	4	20x	28	2. Gitzo	14
3. Zuiho	13	7x?	1	3. Optolyth	2	22x	1	Velbon	14
4. Nikon	11	8x24	1	4. Swarowski	1	25x	21	4. Manfrotto	5
5. Panora	9	8x30	8	Swift	1	27x	3	5. Bembo	3
6. Zenith	7	8x40	18	Zenith	1	30x	4	Chinon	3
7. Zeiss	6	8x42	1	Tuntematon	7	32x	1	Planet	3
8. Cat Eye	3	8x?	2	yht.	72	40x	7	8. Daiwa	2
Star	3	9x25	5			45x	2	9. Collman	1
10. Chinon	2	9x30	1			50x	2	Dia Tripoid	1
Minolta	2	10x35	1			60x	11	Porst	1
Vesper	2	10x40	8			75x	2	Ei tietoa	7
13. BWC	1	10x50	19			Ei tietoa	4	yht.	84
Canon	1	10x60	1			yht.	89		
Clipper	1	10x?	2						
Falcon	1	12x50	12						
Gid	1	12x60	1						
Hartmann Bernina	1	16x50	2						
Kopica	1	8—20x50	1						
Kowa	1	yht.	100						
Meopta	1								
Optik Best	1								
Oton	1								
Photax	1								
Popular	1								
Specwell	1								
Starlite	1								
Suhai Clover	1								
Zephyr	1								
yht.	110								

KAMERAT		OBJEKTIIVIT			
Merkit		Kiinteät		Zoomit	
1. Canon	26	24 mm	1	35—70 mm	1
2. Asahi	13	28 mm	10	35—80 mm	1
3. Nikon	11	30 mm	1	35—135 mm	1
4. Minolta	7	35 mm	19	40—80 mm	1
5. Cosina	4	40 mm	1	43—86 mm	1
Nikkormat	4	45 mm	1	60—120 mm	1
Olympos	4	50 mm	27	60—250 mm	1
Ricoh	4	55 mm	7	70—150 mm	2
9. Konica	2	70 mm	1	70—210 mm	6
Miranda	2	85 mm	1	75—150 mm	1
Petri	2	135 mm	16	100—300 mm	1
12. Conlax	1	90 mm	2	80—210 mm	1
EKA	1	100 mm	4	80—200 mm	1
Fujica	1	105 mm	1	90—230 mm	1
Kodak	1	125 mm	1	100—200 mm	1
Porst	1	150 mm	1	250—400 mm	1
Praktica	1	200 mm	7	yht.	22
Zenith	1	210 mm	2		
yht.	86	270 mm	1	Kaikki objektiivit	
		300 mm	24	yhteensä: 168 kpl.	
		360 mm	2		
		400 mm	12		
		405 mm	1		
		500 mm	2		
		800 mm	1		
		yht.	146		

Havainnointivälineiden kasaantuminen
 Kuudella ihmisellä oli kaksi kiikaria, kahdella kolme ja kahdella "useita". Yhdellä oli peräti kolme kaukoputkea ja yhdellä kaksi. Neljällä jäsenellä oli kaksi alustaa. Eniten teleobjektiiveja omistaneella oli 8 kpl!

Kommentteja välinekyselyyn. "Vain Kaupakorkean käyneet voivat keksiä tällaisia kysymyksiä, onnittelen!" (Voi kun olen vain merkonomi, ehkä se selittääkin kaiken — RL). "Jos kysymysten tarkoituksena on tutkia olenko vekotinhullu ymmärrän, muuten en".

Bongaus

Muutamissa papereissa ihmeteltiin tämän kohdan mukaanottamista, koska bongaus ei kuulu TLY:n toimintaan. Ei kuulukaan, mutta tarkoituksena on nähdä miten ja missä laajuudessa sitä yhdistyksessä nykyään harjoitetaan. —Olisimme tietysti voineet ottaa mukaan muitakin lintuharrastuksen erikoisaloja, mm. luonnonkuvauksen, rengastuksen yms. Jokaisesta olisi varmasti saanut aikaan kymmenen kysymystä. Silloin tämä jo nyt pitkäksi venähtänyt kysely olisi ollut jo sitä luokkaa, etteivät kenenkään hermot olisi kestäneet siihen vastaamista. Niin päätimme pysyä jäsenistöä eniten kiinnostavissa aiheissa.

Lasketko pinnoja? Kyllä 90/en 13/joskus 1/? 2.

Bongausinto TLY:n jäsenkyselyssä 1984

Kysymys: "Arvioi kilometrirajat, miten kauas olisit valmis lähtemään katsomaan seuraavia pinnoja, jos saisit kyydin."

Pinnat/km.	0	1—10	11—50	51—100	101—200	201—400	401—600	601—1000	1000
Vuodenpinnat	41	12	17	12	6	2	6	—	2
Prosenttilaji*	30	16	16	10	8	8	4	3	2
Elämänpinna	19	12	13	8	11	9	9	6	13
Suomen pinna	19	13	8	10	10	9	6	10	18

* Prosenttilaji l. "prosu" on elämänpinna, josta on itsellä vain yksi havainto.

Mitä pinnoja lasketaan? Kekseliäisyys on loputon. Mistä tahansa voi periaatteessa laskea pinnoja — ja kyllä niitä laske-taan:

Pinnat	Lasken	En laske
Elämänpinnat	85	18
Vuodenpinnat	86	37
Kuukauden	17	86
Päiväpinnat	23	80
Retkipinnat	45	57
Rengastuspinnat	10	94

Lisäksi lasketaan seuraavia: Retkikohde/paikkapinnat (15), kuntapinnat (6), talvipinnat (6), kosketuspinnat (5), mökki-pinnat (5), ikkunapinnat (3), pihapinnat (3), TLY:n alueen pinnat (3), ulkomaan-pinnat (3), pesäpinnat (2), petopinnat (2), talvilintureittipinnat (2), alle sata kertaa nähdystä (1), kesälomapinnat (1), kuoleista linnuista (1), kuvapinnat (1), muutonjärjestyspinnat (1), puolen vuoden pinnat (1), pönttöpinnat (1), spontaanit (1), stajikukkulapinnat (1), sulkapinnat (1), tammikuun 1. päivän pinnat (1), TLY:n alueen vuodempinnat (1), tutkimus-aluepinnat (1), yksilömäärä (1).

Siinä sitä uusia mahdollisuuksia jos vanha laskentajärjestelmä alkaa tympäistä...
Käytkö bongausmassa? Kyllä 50/en 37/sa-tunnaisesti 17.

Jotkut eivät lähtisi kirveelläkään edes Suomen pinnaa katsomaan, toiset taas matkaisivat läpi Suomen niemen jopa kovan luokan vuodenpinnaakin katsomaan.

Muita kommentteja: "Tilanne ratkaisee ja määrää rajan". "Ilmainen kyyti: lentokone tai helikopteri, olisi jännää lentää". "Heko, heko!" "Riippuu luon-

nollisesti lajista". "Joskus voisi lähteä katsomaan Suomen pinnaa minne vain, jos kyyti järjestyisi". "Yleensä ei ollenkaan, mutta jos luulisin oppivani tärkeää määrittystietoutta, asia olisi toinen". "Täytyy myöntää että koskikaraa tai kunin-gaskalastajaa lähdän kyllä katsomaan (Satava-Ukko-Pekka)".

Elämänpinnamäärä 31.12.1984 harrastusvuosien mukaan TLY:n jäsenkyselyssä 1984.

Pinnat/vuodet	1-5	6-10	11-15	16-20	yli 20	yht.
alle 200	5	—	—	2	—	7
201-205	1	—	1	—	1	3
206-210	1	1	—	1	—	3
211-215	1	—	—	—	—	1
216-220	1	—	2	—	2	5
221-225	1	—	1	2	1	5
226-230	2	—	1	1	—	4
231-235	—	4	1	—	1	6
236-240	2	—	—	—	—	2
241-245	—	—	—	1	—	1
246-250	—	3	1	2	—	6
251-255	—	—	1	—	1	2
256-260	—	1	1	4	4	10
261-265	—	—	—	2	2	4
266-270	—	—	2	2	2	6
271-275	—	—	—	—	—	—
276-280	—	1	—	4	2	7
281-285	1	—	1	—	1	3
286-290	—	1	—	1	—	2
291-295	—	1	—	—	2	3
296-300	—	1	—	—	2	3
yli 300	—	—	2	3	—	5
maksimi	283	292	303	yli 310	—	—

Lintulehdet ja -kirjat

Lintulehtien tilaaminen vuodeksi 1984 ja 1985 TLY:n jäsenkyselyssä 1984.

lehti	tilaajat	% vastaajista
1. Lintumies	79	75,2
2. Ornis Fennica	32	30,4
3. British Birds	25	23,8
4. Vår Fågelvärld	24	22,6
5. Tringa	9	8,6
6. Eläinmaailma	5	4,8
7. Päijät-Hämeen linnut	3	2,9
Suomenselän linnut	3	2,9
9. Dutch Birding	2	1,9
Satakunnan linnut	2	1,9
11. Anser	1	0,9
Corvus	1	0,9
Ibis	1	0,9
Oriolus	1	0,9
Ornis Scandinavica	1	0,9
Vår Fuglefauna	1	0,9
Suomen lintulehtipaketti	24	22,6
Ruotsin lintulehtipaketti	1	0,9

Lintukirjojen omistaminen

TLY:n jäsenkyselyssä 1984.

kirjojen määrä	omistajia
0-10	38
1-20	35
21-50	25
51-100	5
101-	2

Varsinaiset suuromistajat ovat siis varaten harvassa, mutta toki varsin monella on jo kotonaan kohtalainen lintukirjasto — mikä nyt sitten varsinaiseksi lintukirjaksi tulkitaan.

Lintukirjojen hankkiminen TLY:n jäsenkyselyssä 1984.

Hankintatapa tai niiden yhdistelmä	vastaajat
1. Suoraan kaupasta	32
2. Kaupasta & tilaamalla & TLY:n kautta	23
3. Kaupasta & TLY:n kautta	14
4. Kaupasta & tilaamalla	12
5. Vain tilaamalla	10
6. Vain TLY:n kautta	6
7. Tilaamalla ja TLY:n kautta	4

KOMMENTTI: Älkää hyvät ihmiset ostako sellaisia lintuoppaita kaupasta joita voitte saada TLY:n välityksellä. Ostamalla lintuoppaan meidän kauttamme tuet samalla yhdistystä, muussa tapauksessa rahasi menevät hukkaan. Tässäkin näyttäisi siltä että lähes puolet ei tilaisi oppaitaan yhdistyksen kautta missään vaiheessa.

Ensimmäinen lintukirja TLY:n jäsenkyselyssä 1984

Jos vastaaja on ilmoittanut useamman nimen, ne on kaikki laskettu mukaan.

kirja	yks.
Linnut värikuvina	28*
Retkeilijän lintuopas	23**
Jokamiehen lintukirja	12
Euroopan linnut	9
Euroopan lintuopas	7
Lintukirja (Hjortling)	6
Lintukäsikirja	5
Suuri lintukirja (Valitut palat)	4
Lintuopas	3
Lintujen äänet (Seppä)	2
Suomen linnut	2
Fåglarna i färg	1
Europas fåglar	1
Suuri Lintukirja (Hilden ym.)	1

* "Linnut pilakuvina" on tulkittu "Linnut värikuvina"
 ** "Retkeilijän lintukirja" on tulkittu "Retkeilijän lintuopas"

Parhaana pidetty maastokirja TLY:n jäsenkyselyssä 1984.

kirja	yks.
Euroopan lintuopas	43
Euroopan linnut	11
Linnut luonnossa -sarja (Jonsson)	5
Pohjolan lintukirja	3
Birds of Britain and Europe	3
Lintuopas (Hayman)	2
SLY:n oppaat (Forsman, Salminen...)	2
Birdwatchers pocket guide	1
Cramp & Simmons (I-IV)	1
Europas fåglar	1
Field guide to the birds of North America	1
Lintuatlas	1
Retkeilijän lintuopas	1

— "On olemassa muitakin lintukirjoja kuin pinnaoppaita, entä Teille arvoisat kyselyn laatijat?" VASTAUS: Toki on, ja sitähan me tässä juuri kartoittammekin ja ainakin valtaosa vastaajista näyttää aloittaneen harrastuksensa ihan tavallisista oppaista, niin kuin pitääkin.

Mitä mieltä olet bongauksesta ja bongareista? Mieli-piteet jakaantuvat puolin ja toisin, toiset tykkää, toiset ei voi sietää, mutta annetaanpa puheenvuoro vastaajille:

— Lintumiesten aatelia niin määrittystaidon kuin retkeilyaktiiviteetin puolesta, kärkiporukkaa.

— Ei saa tulla liian rajuksi että esim. oma perhe kärsisi siitä. Yleensä bongaus toimii vain lintuharrastuksen virikkeenä.

— Ei välttämättä hyvä ilmiö, koska siitä saattaa koitua haittaa sekä linnuille että ympäristölle.

— Harrastusta ylläpitävä voima. Pinnojen keräys lisää retkeilyä. Bongaus häiritsee lintuja huomattavasti vähemmän kuin esim. rengastus. En missään nimessä vastusta rengastusta.

— Yhteiskunnassa on paljon enemmän lintuja häiritseviä toimia: Avohakkuut, kuivatus, metsästys, liikenne, suunnistus, veneily. Bongarit ovat leppoisaa huumorintajuista väkeä.

— Sekä hyvää että huonoa, tiettyjä pelisääntöjä noudattaen ihan OK. Henkilökohtaisesti pidän bongausta opetusmielessä verrattomana. Suosittelen kaikille, jotka haluavat oppia eikä vain tuijottaa kuin sonni uutta veräjää

— En arvosta, mutta kukin voi harrastaa vapaasti, tietenkäin.

— Hauskaa

— Ihan okey, mutta pientä liottelua havaittavissa

— OK.

— Olen jäävi vastaamaan ko. kysymykseen, mielestäni bongauskin on tarpeellista.

— OK, jos ei häiritse paikallisia asukkaita ja luontoa.

— Tarpeellista, määritysoppaiden taso nousee, bongarit ok, kunhan muistavat arvostaa ympäristöään niin luontoa, tilanomistajia kuin yleisiä sääntöjäkin. **Fanaattisuus pois.**

— Sairasta ja hauskaa, sairaita ja mukavia.

— Vähän älytöntä touhua.

— Fanaattisuus on tässäkin asiassa negatiivista, elämässä on muutakin.

— Hauska ja "helppo" tapa harrastaa lintuja, kunhan varotaan lieveilmiöitä (bongarien massaesiintymiset, kulkurajoitusten yms. rikkominen jne).

— Onhan sekin yksi lintuharrastuksen muodoista.

— Harmitonta "keräilyvietin" tyydyttämisestä, kunhan muistaa pitää huumorin mielessä ja jalat maassa eikä unohda todella tärkeitä asioita elämässä. Rakki-koirat räyköttää, bongarit bongaavat mutta karavaani jatkaa vääjäämättä kulkuaan. Kaikki ihmiset ovat jonkinlaisia bongareita.

— Suvaitsen ja hyväksyn sen tiettyyn rajaan asti (so. häiriöpiste).

— OK, vaikka jotkut bongarit tuottavat häiriötä esim. Jurmossa, mutta vain jotkut. Bongaus voi myös häiritä lintuja.

— Minulla ei ole mitään bongausta vastaan ellei siitä aiheudu haittaa luonnolle, ympäristölle tai muille ihmisille.

— Kohtuuden rajoissa mielenkiintoinen ja avartava tapa harrastaa lintuja. Bongareiden joukosta löytyy valtaosa alan parhaista määrittäjistä.

— Yritän ymmärtää.

— Bongaus piristää, mutta bongarienkin pitäisi käsittää että **kaikki** linnut lentävät myös omasta tahdostaan, ryppyotsaisuus pannaan.

— Tervettä tiettyissä rajoissa (=osa harrastusta uusien lajien hakeminen), köyhää jos pääharrastus on bongaminen.

— Liian innokas ei saa olla missään, näkeehän siinä paikkoja ja ehkä lintujakin.

— Monet bongarit tuntevat hyvin lintuja. Hyödyllistä lintujen tuntemisen oppimisessa, mutta on myös **typerä** bongareita joille merkitsee jotain vain "pinna". Eli pääasia että saa aina "pinnan" kun on bongaamassa, mutta ei opetella tuntemaan ko. pinnaa tai jopa aiheutetaan häiriötä pinnan saamiseksi ko. alueella tai pelotetaan pinna pois omalla käytöksellä.

—Tuo mielenkiintoisen lisän harrastukseen, mutta ei saa olla harrastuksen tärkein osa.

—Puoliksi leikkimielinen bongaus menetelee, varsinaiset bongarit ovat jokseenkin ala-arvoista porukkaa.

—Jokainen tulee uskollaan autuaaksi.

—Bongaus on hyvin kapea sektori lintuharrastusta, lähinnä kilpailuyhteiskunnan heijastumaa. Bongarit jäävät paitsi paljosta, mitä harrastus antaa, sääli.

—OK.

—Bongaus on lintuharrastuksen suola. Bongarit ovat kokemuksiensa mukaan leppoisaa väkeä.

—Kohtuullisessa määrin ok, pitkälle vietyä pilaavat koko harrastuksen maineen.

—En ole tavannut tai oli yksi kaveri 60-luvun loppupuolella joka kuulemma myöhemmin hiukan...

—Parantaa lajituntemusta, mutta yksipuolinen näkemys linnuista ei riitä pelkästään lintuharrastukseksi.

—Kaikkihan sitä jossain määrin harrastavat, laskevat vähintäänkin elämän pinnoja. Uuden lajin näkeminen (tai havaitseminen) sykähdyttää, lähes jokaista, mutta kovin yksipuolista harrastus on, jos ainoa tavoite on laskea kaikkia mahdollisia pinnoja ja rikkoa aina vaan uusia ennätyksiä. Kunnan bongarihan ei juuri osallistu esim. talvilintulaskentoihin, joten harrastus on hyvin itsekeseistä. Bongareiden käsitys että he ovat jotakin armoitettua eliittiporukkaa on valitettavasti väärä siitakin huolimatta että monet huippubongarit todella hyviä määrittäjiä (pakostakin jos haluaa ennätyksiä rikkoa).

—Suurin osa ns. lintuharrastajien aiheuttamista häiriöistä on varsinaisten bongareiden aiheuttamia. Pinnanmetsästyshän pakottaa tunkeutumaan mm. toisten yksityisalueille, pihoilta, pelloille ym.

—Eräiden häiriköiden käyttäytymisestä saavat kärsiä kaikki muutkin. Tällöin ei enää voida puolustautua sanomalla että jokaisen oma asia miten asiansa käyttää.

—Rahankäyttö sen sijaan on oma asia, jos haluaa ajaa pinnojen perässä 15 000-20 000 km vuodessa, niin sehän ei ole toisilta pois. Käsittääkseni todellinen lintuharrastaja ei voi olla pelkästään bongaja.

—Kunhan ei aiheuteta haittaa linnuille, ympäristölle ym. niin hyväksyttävää. Määritystaito saattaa myös kohota jos bongari haluaa.

—Määritelläkääpä bongaus tarkemmin. Aktiiviharrastus ja kiinnostus harvinaisuuksiin OK. Äärimmillään nykyisin hämmästyttävän irrationaalista, täysin tarpeetonta ja suorastaan vahingollista koko harrastukselle eri tapauksissa. Nykyisin tuputettava bongari-ihanteellisuus kasvattaa tulevista harrastajaornitologeista huumorintajuttomia, fakkiutuneita ympäristögangstereita. Ainoa mikä merkitsee on aina lajimäärä ajattelematta ollenkaan mitä pontsien lisääminen linnuille, muulle luonnolle ja paikallisille asukkaille merkitsee.

—Liian yksipuolista harrastusta. Joskus röyhkeitä ja luulevat että ovat ylitse muiden. Eivät ole kiinnostuneita linnuista, tärkein on pinnamäärä.

—Bongaus kohtalaisen järjetöntä, bongarit ihan ok. tyyppejä.

—Uusi asia minulle. Ihan mukava lisä harrastukseen, itselläni ei kuitenkaan ole aina mahdollisuuksia käydä katsomassa rareja kovinkaan usein.

—Tuntuu joskus hassulta, mutta mitä se kellekkään kuuluu miten harrastusnautintonsa saa.

—Riippuu bongauksen laadusta. Itsekin bongaan, mutta en ota mitään paineita siitä näenkö linnun vai en. Mutta jos mennään siihen että bongaus alkaa haitata normaalia elämää, on jotakin vialla. Bongarien on kuitenkin syytä muistaa että he eivät ole ainoita luonnossa liikkujia, eikä heillä ole etu-oikeutta ei-bongareihin nähden. Yhdistys ei myöskään ole olemassa vain sitä varten että palvelisi ainoastaan bongareita. Lintuharrastus on niin paljon muutakin kuin

vain pinnojen perässä ravaamista. Korkeimman pinnamäärän omaavan ei myöskään tarvitse olla paras määrittäjä.

—Kliffaa sakkia.

—Miksi ei. Tuohan bongaus lisää mielenkiintoa harrastukseen ja tutustuu toisiin lintumiehiin (bongareihin) kun niitä näkee bongauspaikoilla, saa kuulla uutisia ja saa vaikutteita.

—Ihan hyvä harrastuksen alussa; tulisi retkeilyä enemmän. Ei saisi olla liian totista.

—”Kultarintatapaus” mielestäni varsin paljastava siitä, mitä keskivertobongari tietää lintujen määrätyksestä, ja siitä kuinka kriittinen hän on, pinna pitää saada kun kaverikin saa.

—Arvostan vain ”spontaaneja” havaintoja.

—Aiheuttavat enemmän haittaa kuin hyötyä. Hommassa on stressin maku.

—Mukavaa, antaa motiivia ja virikkeitä, mutta **vain pienessä mittakaavassa**.

—Käy pienessä suhteessa.

—Häiritsee ko. tyyppien halveksunta ns. ”tavallisia” lajeja kohtaan. Jokainen lintu omassa, lajille tyypillisessä ympäristössään antaa minulle voimakkaan luonnonelämyksen.

—Harrastus se on sekin.

—Haittojen kurissapito voi jatkossa osoittautua vaikeaksi; muuten ihan kiva homma.

—Idiootti on aina täydellinen, mielenkiintoisia ihmisiä. Tästäpä tehdään vielä, jolla saadaan Suomen Cannes’in kultainen ruusu.

—Ei se oikein hienoa ole luonnon kannalta katsottuna.

—Mielenkiintoista, ymmärrettävää/päteviä veikkoja.

—Kullakin on omat huvinsa.

—Kukin harrastaa tavallaan, hyvin käyttäytyvät okei.

—Bongaus kuuluu luontevasti ornitologiaan, mutta bongareiden esiintymisessä olen huomannut toivomisen varaa, milloin pinnapaikka on ihmisten ilmoilla (muuten-

han ei ole väliä).

—Bongauksen sattuessa, pesintäaikana, on kielteistä. Bongareista kehittyvät taitavia lintujen tuntijoita, ei tosin kaikista.

—Kohtuullisessa määrässä nautittuna sivuvaikutukset lieviä.

—Bongarit löytävät paljon harvinaisuuksia ja ovat muutenkin aktiivisia retkeilijöitä. Bongarien mainetta alentavat muutamat säännöistä piittaamattomat yksilöt, joilla ei ole muuta kuin lajien näkeminen tärkeää. Bongauksista ei saa ottaa liian vakavasti.

—Bongaus on väkää ja kehittävää. Bongareita on niin moneksi, mutta yleisesti ottaen hauskoja ja hyviä lintumiehiä.

—On, on.

—Liiksi aikaa vievää, ehkei äärimmillään aivan mielekkäimpiä lintuharrastuksen muotoja. Toki jokunen voi vapaasti harrastaa juuri kuten haluaa. Tuo harrastukseen tavoitteellisuutta. Käsitys linnuista vaarassa jäädä suppeaksi.

—Ihan mukavaa, kunhan muuta luontoa ja ihmisiä (maanomistajia) ei liikaa häiritä.

—OK, jos kritiikki ja kuri säilyy.

—Sairasta touhotusta.

—Joskus liiallisuuksiin menevää, jotkut ajattelevat liikaa pinnoja.

—Ikävää tehokkuusyhteiskunnan tuottamaa massakäyttämistä, joka ei ole edes luonnonsuojelua eikä lintutiedettä, vaan jyrää allensa kaikki alkuperäiset lintuharrastuksen arvot.

—Harrastus sallittu vain kurinalaisin ehdoin. Bongaus lintujen pesimäaikana on rikollista toimintaa. Muistan sarvipöllön häirinnän Ruissalossa ja kaulushaikaran häirinnän Hirvensalossa. TLY:n on oltava jäsenistölleen ankarampi.

—Eräs neuroosin (ja neurootikkojen) hauska laji. Viaton sublimaation muoto.

—OK tietyissä kohtuurajoissa, sponttaanien (spongattujen) lajien arvostusta olisi lisättävä. SPONGAUS= Sponttaania bongauksista, esim. Jurmoon siellä ollessasi

sinulle ilmoitetaan pitkäjalka järvellä olevaksi. Et malta olla käymättä järvellä männiköstä (huonot hermot?)

—Hauska tapa harrastaa keräilyä (parempi kuin esim. postimerkkeily).

—Harmitonta hauskaa, pristää välillä tavanomaista retkeilyä.

—Kuka on kiinnostunut keräämään pinnoja niin hyvä on.

—Ei mitään heitä vastaan ole, joskus menee liian pitkälle. Ei pitäisi aiheuttaa häiriötä muilla ihmisille. Tällöin nimitäin kaikki ornitologit leimautuvat helposti samanlaisiksi häiriöntuottajiksi. Luonnonsuojelu on pidettävä mielessä.

—Saa joskus luonnonsuojelus vastaisia piirteitä, ei muuta vastaan, avartaa (riippuu tyyppistä). Ihan hyviä tyyppejä.

—Bongaus on harrastuksen suola, pricken på i, mutta yhdyin silti JTR Sharrockin mielipiteeseen: "Identification: It's a beginning. First identity, secondly study; then interpret. Have too many of today's younger bird-watchers become obsessed with identification as end in itself, whereas it should be the beginning?" (British Birds '77 s.579).

—Bongaus on opettavaa: näet uuden lajin eri asennoissa ja eri tilanteissa monipuolisemmin kuin kirjoissa. Opit Suomen maantieteestä muutakin kuin moottori— ja ohitustiet. Lisäksi bongaus on miellyttävää sosiaalista käyttäytymistä, tapaattuttuja ympäri Suomea mitä yllättävimmissä paikoissa.

—Bongaus on eräs harrastuksen osa. Bongaus generoi aktiviteettia (kts. bongarit ja havainnot-korrelaatio). Se että bongareita haukutaan, johtuu suurelta osin eräiden yksilöiden ei-hyväksyttävyydestä käyttäytymisen suhteen ja toimintamenetelmistä.

—Bongatkoon jos mielensä tekevät.

—Täysin hyväksyttävää, ei kuitenkaan vakavassa mielessä. Pääasia oltava linnustontutkimisessa eikä sairaassa bongauskilpailussa.

—KEKEKEKEKEKERUUSBERI—
RUUSBERIRUUSBERIRUUSBERI—
RUUSBERI tappakoot toisensa typerällä kaahailullaan. Vatsahaavan saa vähemmälläkin. Turboilijoita.

—Kullekin suotakoon harrastus haluamassaan muodossa, niin myös bongareille — harrastusasioissa ei pitäisi tosikkomaisesti tuomita toisen tapaa harrastaa. Monet bongarit tosin juuri itse tuntuvat tosikkomaisesti suhtautuvan lintuharrastukseen, joten ei ihme jos heitäkin tosikkomaisesti arvostellaan. Muistan aktiivisina harrastusaikoinani säälineeni bongareita heidän kapea-alaisuutensa vuoksi. Eivätköhän puhdasverisimmät bongarit liene melkoisia macho-miehiä. (JOSKUS nautin itekin bongauksesta).

—Ymmärrän tiettyyn rajaan asti. Mutta satojen kilometrien automatkat, lentokoneet ym. — älytöntä. Kaupunkilaisen autottoman mahdollisuudet päästä muuhun ns. järkevämpään harrastamiseen lienevät vähäiset. Ketä innostaisi tutkia "Tuomiokirkkotorin pulupopulaation pesäpaikat verrattuna Puutorin pulupopulaation pesäpaikkoihin". Täytyyhän harrastuksesta saada elämyksiä. Joku saa niitä pinnoista.

—Eikö aikuisilla äijillä ole muuta tekemistä? Intohimoinen bongaus indikoi henkistä köyhyyttä, leikkimielinen ei ole niin vakavaa. Bongarien spektri on kovin laaja — määreet eivät sovi kaikkiin.

—Bongaus ilmeisesti tuhoaa lintuharrastuksen ja luonnonrakkauten yhteyden nuorisossa. Valitettavaa. Bongarien aiheuttamat retkeilyhäiriöt saattavat koko lintuyhteisön naurettavaksi: "muka luonnonsuojelijoita, naisia ne siellä tiiraavat" (anonyymi maajussi V-Suomesta). Yhdistysten roolia "bongauksen moraalinvartijana" korostettava: bongarien, etenkin nuorison, tapahduttava asennetason koulutuksena, kurin on siis lähdeävä esikuvista: vanhemmista lintumiehistä. Nuorempaa väkeä voisi saada innostumaan jostain järkevämmästäkin lintuharr.

muodosta kuin b:sta jättämällä pinnoista puhuminen vähemmälle.

—On kiva laskea omien lajiensa summa. Minusta ei kuitenkaan ole postimerkkeilijäksi.

—Erittäin mukava lisä harrastukseen, ainoa tapa nähdä mielenkiintoisia, so. harvinaisia, lajeja, jollei ole mahdollisuutta matkustella ulkomailla. Tämä ei tarkoita etteivätkö kotimaiset/yleisemmät lajit myös olisi mielenkiintoisia, mutta niitä näkee bongaamattakin.

—Hyväksyttävää vain äärimuodossaan, elämänkohtalona: minunkinlaiseni osapäiväbongarit ovat vain jakomielisiä tielläolijoita, pinnapaikan roskia ja lintujen häiritsijöitä.

—Hauskaa, hulluja.

—Bongaus ei itsessään ole huono asia, mutta usein sen saamat muodot ovat jopa tuomittaviakin. Esim. saatetaan häiritä alueen omistajaa ja tuottaa hänelle jopa aineellisia vahinkoja, kun juoksennellaan rarin perässä. Alueen linnusto ja muu luonto häiriintyy melko varmasti. Minun mielestäni voisi ehkä hieman "rauhottaa tahtia", kun etsitään harvi-

naista lintulajia; ainakin niin ettei alueen linnusto kärsi bongarien vierailusta. Bongarit saattavat myös olla niin passiivisia lintuharrastajia aktiivisuudestaan huolimatta etteivät ole kiinnostuneita muusta kuin pinnoista. Luonnon- ja lintujen harrastushan on parhaimmillaan lintujen tai eläinten toiminnan tutkimista. "Sallin" kuitenkin bongauksen, jos edellä esitettyjä ehtoja noudatetaan. Onhan se jollekin henki ja elämä.

—Hyvä asia kun pääsee kiertämään Suomea.

—Bongaus on ihan hyvä asia.

—Hauskaa ja hyödyllistä.

—Kärkiporukkaa varsinkin mustan listan jäsenet. Se on hauskaa.

—Jos pysyy kohtuudessa, hyvä harrastuksen lisä.

—Välillä stressaavaa. Armotonta kilpailua. Pelkkä harrastuksen SUOLA, asia josta puhutaan liikaa.

—Järkevässä mittakaavassa ihan OK.

—Suurin osa ihan ok, tosin suureen joukkoon mahtuu.

—Hyväksyn, mutta en täysin ymmärrä.

Kiikareita on kaikenlaisia — ja niin on kiikaroijakin! Rauli Lumio veltoilee veltoissa muutossa. Kuva Jouko Hakala.

Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry toimintakertomus 1985

Rauno Laine & Esa Halsinaho

HALLITUS

Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry:n hallitukseen kuuluivat vuonna 1985 seuraavat henkilöt:

Rauno Laine, puheenjohtaja	(11)
Simo Veistola, varapuhjohtaja	(9)
Arje Keskinen, sihteeri	(6)
Ari Laine, sihteeri 28.2. alkaen	(7)
Sinikka Jalonen, rahastonhoitaja	(6)
Esa Halsinaho, tiedotevastaava	(9)
Vesa Multala, pöytäkirjantarkastaja	(8)
Annika Forsten, kirjamyymälä	(8)
Esa Karhilahti, jäsen	(9)
Kari Salonen, jäsen	(8)

Suluissa olevat luvut osoittavat, kuinka monta kertaa ko. henkilö on ollut läsnä

2. Pekka Moilanen: Suomen lintutornit (45)
Rauno Laine: Vihjetietokilpailu linnuista
3. Matti Pirkola: Merihanhienvaihteluista (56)
4. Juha Kääriä: Luontoretkeillä Huippuvuorilla (57)
5. Annika Forsten ja Otso Salmi: Lintukuvia Sri Lankasta (50)
9. Antti Karlin: Kiljuhanhienvaihtelu (50)
10. Leo Karlsson: Vuoden määrittäjäkilpailu (65)
11. Lasse J. Laine: Mongolian linnustosta (75)
12. Pekka T. Lehtinen: Lintujen pesäloiset yhdistyksen jäsenet: lintukuvia (45)

hallituksen kokouksissa, joita oli vuoden aikana yhteensä 11. Hallituksen kokouksissa oli läsnä myös muita henkilöitä, joista useimmin Ukulin päätoimittaja Tapani Veistola (9 kertaa) ja arkistonhoitaja Juhana Piha (4). Hallituksen kokouksista kertyi toimintavuoden aikana pöytäkirjoihin yhteensä 173 pykälää (vuonna 1984 11 kokousta ja 185 pykälää).

YHDISTYKSEN KOKOUKSET

Yhdistys kokoontui sekä keväällä että syksyllä neljästi. Omien toimitilojen puuttuessa kokoukset pidettiin vanhaan tapaan Turun yliopiston tiloissa. Osanottajaluetteloiden mukaan kokousten yhteinen osanottajamäärä oli 434 henkeä, eli keskimäärin 54 henkilöä kokousta kohti.

Kokouksissa kuultiin vuoden aikana seuraavanlaista ohjelmaa (suluissa osanottajamäärä ko. kokouksessa):

UUDET JÄSENET

Uusia jäseniä hyväksyttiin vuoden aikana 37. Yhdistyksestä erosi 2 ja jäsenmaksujen laiminlyöntien takia erotettiin 31 henkilöä. Vastaavat luvut vuonna 1984 olivat 58/7/39. Yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi vuoden 1985 aikana neljällä henkilöllä ja oli vuoden lopussa 453.

RETKET JA KURSSIT

Yhdistys järjesti vuoden aikana 6 yleisöretkeä, joissa oli yhteensä 160 osanottajaa. Ensimmäinen retki tehtiin 13.1. Ruissaloon, jossa tutustuttiin talvilinnustoon. Tälle retkelle osallistui 5 henkilöä.

Toinen retki tehtiin 28.4. Hankoniemelle, jonne lähti 25 lintuharrastajaa. Päivän aikana havaittiin sata lintulajia, joista mielenkiintoisimpia havaintoja olivat lapasotka, merikihu, kaakkuri, punakuiri, räyskä, ristisorsa ja luotokirvinen.

Kolmas retki järjestettiin yhdessä Turun kaupungin nuorisotoimiston kanssa 11.5. ja kohteena oli Mietoisten Mynälahti ja Taivassalo. Retkelle otti osaa 20 henkeä. Havaintojen parhaimmiston kuuluvat mm. lapasotka ja kaulushaikara.

Perinteinen Porkkalan retki tehtiin 26.5., jolloin mukana oli 45 lintuharrastajaa. Retkellä havaittiin mm. muutama tuhat sepelhanhea, kyhmyhaahka ja 5 alliahaahkaa. Paluumatkalla nähtiin Hali-konlahdella mustatiira.

Vuoden viimeinen retki tehtiin 5.10. Porkkalaan, jossa havainnoimista haittasi sillä kertaa sateen sumu. Niinpä siirryttiin Espooseen, jossa nähtiin mehiläissyöjä.

Yhdessä Turun kaupungin nuorisotoimiston kanssa järjestettiin vuoden aikana kaksi lintukurssia, toinen touko- ja toinen marraskuussa. Näihin osallistui yhteensä 15 henkilöä.

Yhdistyksen edustajat Juha Vuorinen ja Rauno Laine kävivät huhtikuussa esitelmöimässä kevätlinnuista Turun Torstai-

marttojen kokouksessa, jossa oli noin 40 kuulijaa. Toukokuussa Vuorinen ja Laine kävivät juttelemassa linnuista Varissuon nuorisokerhossa, jossa kuulijoita oli noin 30. Huhtikuussa järjestettiin Ruissalossa perinteinen linturetki sotaveteraaneille, vetäjänä Simo Veistola. Puheenjohtaja kävi Kuhmoisten kesäsiirtolassa kertomas-
sa paikalla olijoille lintuharrastuksesta.

Leo Karlsson jatkoi harrastajatutkimusten vetämisestä. Vuoden aikana järjestettiin 4 tutkintoa, joihin osallistui 60 henkilöä. Heistä hyväksyttiin tutkinnon suorittaneiksi 12 henkilöä.

PIENRYHMÄTOIMINTA

Toimintavuoden aikana yhdistyksessä toimivat seuraavat toimikunnat (suluissa on arvio toimikuntien työskentelyyn osallistuneiden henkilöiden lukumäärästä):

Petolintutoimikunta: Vastasi alueen petolintujen kartoituksesta ja pöytäkirjojen toimittamisesta pöytäkirjoille. Vetäjänä toimi Seppo Pekkala. (10)

Jurmon lintuasematoimikunta: Kokoontui tarpeen vaatiessa asemanhoitajan johdolla. Toimikunta huolehti pääasiassa rengastukseen liittyvistä asioista ja aseman havaintotyön organisoinnista.

Havaintotoimikunta: Keskittyi vuoden aikana mm. lajilistojen tarkistukseen, kaavakkeiden suunnitteluun ja havaintotyön organisointiin. (10)

Projektitoimikunta: Huolehti yölaulajaprojektista. Vetäjänä toimi Juhana Piha. (5).

Urheilutoimikunta: Keskittyi urheilutoiminnan järjestämiseen TLY:n piirissä. Yhdistyksen jalkapallojoukkue osallistui TUPI:n kilpailutoimintaan ja pelasi A-sarjassa.

Aluerariteettikomitea (ARK): Erillinen selostus jäljempänä.

Juhlakokouksetoimikunta: Suunnitteli ja toteutti TLY:n 20-vuotisjuhlaulkaisun.

Juhlakokouksetoimikunta: Järjesti vuoden 1986 70-vuotisjuhlaulkaisun. (3)

Vuoden lopussa perustettiin uutena toimikuntana antikviteettikollegio keräämään tietoja vanhoista lintumiehistä ja heiltä mahdollisesti arkistoon saatavista puuttuvista havainnoista.

Tutkimustoiminta

Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton valtakunnallisena tutkimuskohteena vuonna 1985 oli kuikka. TLY:ssä tutkimuksen organisoivat Hannu Klemola. TLY:n alueen kuikkakanta arvioidaan noin 30 pariaksi.

Vuonna 1984 aloitettua petolintulaskentaa jatkettiin suppeammassa muodossa. Tutkimukseen osallistui 10 henkeä.

Paikallisina tutkimuksina laskettiin alueen vesilinnustoa sekä kartoitettiin petolintuja ja yölaulajia.

Valtakunnallisiin talvilintulaskentoihin osallistui noin 15 henkilöä.

Tutkimusten tulokset julkaistaan totuttuun tapaan TLY:n omassa julkaisussa, Ukulissa, tai valtakunnallisessa Lintumieheissä.

ARKISTOT

Lintuhavaintoarkisto: Arkistossa olevan tiedon määrä kasvoi kuluneen vuoden aikana. Se sisälsi vuoden lopussa noin 33 000 arkistokorttia. Arkistosta tehtiin vuoden aikana laji-, harvinaisuus- ja vuodenaikaiskatsauksia Ukuliin. Perusteelliset lajikatsaukset tehtiin nokkavarpusesta (Jyrki Normaja), turturikyhkystä (Lennart Saari), merimetsosta (Juha Kylänpää), arktisista hanhista (Jyrki Normaja) ja pähkinähakista (Ilpo Hämäläinen).

Arkistosta lähetettiin havaintoja myös muualle Suomeen, mm. LYL:n raporttitoimittajille. Yhdistyksen LYL-vastaavana toimi Hannu Klemola. Arkiston siirtämistä ATK:lle pohdittiin useaan otteeseen toimintavuoden aikana, mutta sitä ei vielä toteutettu.

Järvilintuarkisto: Vuonna 1975 perustettuun järvilintuarkistoon on kerätty mm.

seuraavia tietoja TLY:n toimialueen järvistä ja lammista:

—kaikki havaitut lintulajit yksilömäärineen

—suo-, kallio- ja kaislikkorannan osuus koko rantaviivasta

—kasvisto

—kesämökkien määrä

—muut mielenkiintoiset tiedot (koskien mm. kalakantaa ja veneilyä)

Arkistosta vastasivat Esko Gustafsson ja Asko Suoranta.

Lintulehtiarkisto: Yhdistyksellä oli toimintavuoden aikana vaihtoyhteydet kaikkiin LYL:n jäsenjärjestöihin ja seitsemään muuhun yhteisöön. Lehtiarkisto sisälsi vuoden vaihteessa noin 1450 julkaisua.

Lintulehtiarkistossa on seuraavien kotimaisten lintulehtien numeroita: Aureola, Aves, Corvus, Hippiäinen, Keski-Suomen Linnut, Kokko, Lintukymi, Lintumies, Lintuviesti, Lounais-Hämeen Luonto, Ornithis Bornica, Ornithis Fennica, Ornithis Karelica, Päijät-Hämeen Linnut, Satakunnan Linnut, Savon Luonto, Siipipeili, Siipirikko, Siivekäs, Sirri, Suomen Riista, Suomenselän Linnut, Tringa ja Ukuli. Ruotsalaisia lehtiä edustavat Fåglar i Norrköpingstrakten ja Vingspegeln. Lisäksi arkisto sai lahjoituksena kaksi DDR:läistä lintulehteä.

Arkisto on kaikkien jäsenten vapaasti käytettävissä ja laina-aika on puoli vuotta. Arkistoa hoitaa Vesa Multala.

YHTEYDET

Yhteyksiä on vuoden aikana pidetty yllä vilkkaasti. Vuorovaikutus etenkin LYL:n kanssa on huomattava. Yhdistyksellä on yhteyksiä myös ruotsalaisiin lintuharrastusjärjestöihin.

LYL:ssä TLY:llä oli liiton johtavilla paikoilla kaksi henkilöä: Antti Karlin toiminnanjohtajana ja Arto Kalliola taloudenhoitajana. TLY:n puheenjohtaja valittiin ensi kaudeksi LYL:n hallitukseen. LYL:n edustajistossa TLY:llä oli viisi edustajaa: Rauno Laine, Juha Vuorinen,

Hannu Lahtonen, Juhana Piha ja Juha Kääriä. Näistä neljä ensin mainittua jatkaa edustajistossa seuraavankin toimintakauden. Uudeksi edustajaksi valittiin Simo Veistola.

LYL:n edustajisto kokoontui toimintavuoden aikana kaksi kertaa. 24.3. Helsingissä käsiteltiin mm. LYL:n talousraporttia, yhdistysraporttia ja linnustonseurantatutkimusta. TLY:tä kokouksessa edusti Rauno Laine. Syyskokouksessa 20.10. Lahdessa nousi tärkeimmäksi kysymykseksi liiton jäsenmaksu. TLY:n kanta jäsenmaksun nostamisesta yli kolminkerlaiseksi, kolmesta kymmeneen markkaan/yhdistyksen jäsen, oli kielteinen. Jäsenmaksu nostettiin kuitenkin viiteen markkaan jäsentä kohden. TLY:tä edustivat Rauno Laine ja Juha Vuorinen.

Vuoden lopussa LYL:n jäsenyhdistysten toimialueet kattoivat koko maan ja niihin kuului yhteensä 6000 jäsentä.

TLY:llä oli läheinen yhteys myös Turun kaupungin nuorisotoimistoon. Puheenjohtaja oli TLY:n edustajana nuorisotoimiston järjestämällä Leningradin ja Rostokin matkoilla. Ensimmäisen matkan kustansi Turun kaupunki ja toisen isännät.

JULKAISU-, TIEDOTUS- JA PR-TOIMINTA

Yhdistyksen lintulehdestä Ukulista ilmestyi neljä numeroa, joissa oli yhteensä 216 sivua. Lehden päätoimittaja oli Tapani Veistola. Kyseessä oli Ukulin 16. vuosikerta ja sitä myytiin sekä jäsenille että valtakunnallisen lintulehtipaketin kautta muualle Suomeen. Jälkimmäisessä oli 175 tilaajaa. Lisäksi lehti postitettiin vaihtojulkaisuna 30 yhdistykselle ja yhteisölle. Lehden painosmäärä numeroa kohden oli noin 750. Uutta Ukulissa olivat mm. määrityskilpailut ja esitelmäreferaatit. Kuvaineistoa käytettiin aikaisempaa runsaammin.

Jäsentiedote ilmestyi 9 kertaa ja niissä

oli yhteensä 52 sivua. Kokouskutsujen ohella tiedotteet sisälsivät mm. tietoa Jurmosta, tutkimuksista yms. Tiedotevastaavana toimi Esa Halsinaho.

Yhdistys järjesti 13.11. Turun konserttitalissa luontokuvailan, jossa luontokuvaajat Tapani Räsänen ja Hannu Hautala esittivät uusimpia luontokuviaan. Paikalla oli noin 500 ihmistä. Kuvaillasta saadut varat käytetään yhdistyksen toimintaan.

ALUERARITEETTIKOMITEA

Aluerariteettikomitea (ARK) piti toimintavuonna kaikkiaan 4 kokousta. ARK tarkasti 99 sille kuuluvaa havaintoa. Näistä hyväksyttiin 70 ja hylättiin 29, joten hylkäysprosentiksi saadaan 29%.

Eniten havaintoja palautettiin komitealle lapinpölystä (14), tundraurpiaisesta (11), heinäkurpasta (11), harmaasorsasta (9), tundrahanhesta (9), muuttohaukasta (7) ja etelänkiislasta (5).

JURMON LINTUASEMA

Miehitys Asema oli miehitettynä 194 päivää. Miehityspäivien lukumäärää laski ankara talvi, jonka takia saarelta pois pääsy oli vaikeaa. Asema oli miehitettynä seuraavasti: 1.—12.1., 19.—23.1., 30.3.—8.4., 12.—26.4., 30.4.—13.5., 18.5.—1.6., 4.—7.6., 22.—23.6., 13.—14.7., 20.—21.7., 23.7.—11.8., 20.—29.8., 31.8.—17.9.—6.10., 9.—20.10., 22.10.—10.11., 16.11., 22.—24.11., 29.—30.11., 6.—8.12., 11.—17.12., 20.—21.12., 24.—31.12. Vähintään 10 päivää asemalla vietti 10 henkilöä. Yhteensä asemalla vieraili 106 henkilöä, joista naispuolisia 10. Varsinaisia pitkäaikaismiehittäjiä ei asemalla toimintavuonna ollut, sillä pisimmät vierailujaksot yhden ihmisen osalta olivat viikon luokkaa.

Rengastus Lintujen rengastuksesta huolehtivat pääasiassa vakiorengastajat. Rengastus keskittyi touko-kesäkuuhun ja syyslokakuuhun. Myös huhtikuussa rengastettiin jonkun verran lintuja. Jurmossa rengastettiin vuonna 1985 lintuja seuraavat määrät:

hippiäinen	619	urpiainen	6
pyrstötiainen	413	niittykirvinen	6
punarinta	424	rautiainen	6
lehtokerttu	317	pensastasku	6
talitiainen	268	punakuiri	5
harmaasiippo	189	punajalkaviklo	5
pajulintu	177	kehrääjä	5
leppälintu	153	luhtakerttunen	5
kirjosieppo	150	peltosirkku	5
peippo	98	rytkerttunen	4
laulurastas	97	pikkusieppo	4
järripeippo	88	satakieli	4
varpushaukka	81	kiuru	4
mustapääkerttu	77	pikkusirri	4
suosirri	69	peukaloinen	4
vihervarpunen	61	käenpiika	4
hernekerttu	39	isokäpylintu	3
punatulokku	29	kapustarinta	3
kottarainen	29	kuusitiainen	3
punakylkirastas	26	tundrakurmitsa	3
kultarinta	34	sinirinta	3
pikkulepinkäinen	37	tiltalti	7
pensaskerttu	21	pensassirkkalintu	2
sinitiainen	20	taivaanvuohi	2
mustarastas	19	teeri	2
tylli	18	tikli	1
sirittäjä	21	suokukko	1
metsäkirvinen	17	sepelkyyhky	1
punavarpunen	13	nokkavarpunen	1
mustavaris	12	närhi	1
pikkukäpylintu	11	turturikyyhky	1
pähkinähakki	10	tuulihaukka	1
keltasirkku	9	ampuhaukka	1
räkättirastas	9	västäräkki	1
varis	12	isokoskelo	1
pikkukikka	7	mustaleppälintu	1
sarvipöllö	7	kuhankeittäjä	1
lapintiira	6	haarapääsky	1
kanahaukka	6	vihripeippo	1
hempipöllö	6		

Yhteensä Jurmossa rengastettiin 79 lajia ja 3818 lintua, joista kevätkaudella 1512 ja syyskaudella 2306. Hippiäisen ja pyrstötiaisen suuret lukemat johtuvat syksyn vaelluksista, sillä keväällä rengastettiin vain yksi hippiäinen eikä yhtään pyrstötiasta. Myös kaikki sarvipöllöt, isokäpy-

linnut, pähkinähakit ja varpushaukat rengastettiin syksyllä.

Lintuja rengastettiin sekä verkoilla että kahlaajapyödyksillä. Asemalle hankittiin syksyllä 10 uutta verkkoa.

Mielenkiintoisia havaintoja Edelliseen vuoteen verrattuna Jurmossa oli suhteellisen hiljaista, eikä yhtään suuren luokan harvinaisuutta saarella tavattu. Hyviä havaintoja olivat mm. muuttohaukka 17.4., isolokki 17.4., sepelrastas 21.—22.4., 5.5. ja 12.5., pohjansirkku 4.5. ja 6.5., mustaleppälintu 5.—7.5., heinäkurppa 9.5. ja ruisräykkä 6.6. Syyskaudella havaittiin mm. 3 heinäkurppaa 19.9., muutama pähkinähakki, pikkusieppo 22.9., nokkavarpunen 26.9., 9.10. ja 24.10., isokirvinen 4.10., lapintiira 6.10., kirjosiipikäpylintu 11. ja 15.10. ja 3.11., tunturikiuru muutaman kerran loka-marraskuussa, jääkuikka 1.11. ja 25.12., pikkukajava 5.11., allihaaha 17.12., 25.12. ja 28.12. Myöhäisistä viivytelijoista mainittakoon esim. hernekerttu 10.11., mustakurkku-uikku 3.11. ja selkälokki 25.12. Syksyn ensimmäiset merisirrit ilmestyivät saarelle 27.9. ja enimmillään niitä oleskeli siellä peräti 60 yksilöä 24.12.

Yleistä Toiminta asemalla sujui hyvin ja suhteellisen rauhallisesti. Eräille TLY:n ulkopuolisille lintuharrastajille jouduttiin antamaan kuitenkin määräaikaista porttikieltoja huonon käytöksen takia. Perinteiseen tapaan yhdistys muisti saaren asukkaita jouluna lahjoin ja kuusin.

Yhdistyksen hallitus päätti 13.11. kokouksessaan, että asemalle hankitaan uusi lintuasema 3-4 vuoden kuluessa ja tarkoitusta varten avattiin uusi lahjoitustili.

TALOUS

Talous oli edelleen hyvällä pohjalla, eikä lainoihin tarvinnut turvautua. Rahaa oli vuoden lopulla sidottuna linnunpönttöihin, lintuoppaisiin ja linnunsiemeniin.

Yhdistyksen talous rakentui jäsenmak-

sujen, kaupungin avustusten, pönttöjen, lintuoppaiden, ja Ukulin myyntiin, julkaisujen mainostuloihin sekä muihin sekalaisiin tuloihin. Pönttöjen myynnistä vastasivat Ari Laine ja Vesa Multala ja kirjamyyntistä huolehti Annika Forsten.

Avustuksia yhdistys sai nuorisolautakunnalta 10 700 mk kerho- ja leiritointia varten.

Suurimmat menot aiheuttivat Ukulin painatus ja postitus, jotka kattoivat lähes neljäsosan kaikista kuluista. Lisäksi rahaa kului mm. jäsentiedotteeseen, Jurmon lintuasemaan, hallintoon sekä LYL:n

jäsenmaksuihin ja kokousskuluihin. Yhdistyksen järjestämät retket pyrittiin toteuttamaan omakustannuseriaaiteella. Osa retkistä tuotti kuitenkin tappiota ja ne jouduttiin kustantamaan yhdistyksen muista varoista.

Turun Lintutieteellisen Yhdistyksen puolesta

Rauno Laine
puheenjohtaja

Esa Halsinaho
sihteeri

Pönttömyynti — peruskalliomme. Potretissa mm. puheenjohtaja Laine ja varupuheenjohtaja Laine. Rauno Laine on kolmas vasemmalta ja Ari Laine neljäs. Kuva Vesa Multala.

Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry tuloslaskelma 1.1.—31.12.1985

1. VARSINAINEN TOIMINTA

1.1. Opintotoiminta			
1.1.1 Kulut			
LYL:n jäsenmaksu	1.347,00		
LYL:n matkakulut	880,25		
TSLY:n jäsenmaksu	200,00	-2.427,25	
1.2. Tiedotustoiminta			
1.2.1 Tuotot			
Jäsentiedote, mainokset		600,00	
1.2.2 Kulut			
Jäsentiedote, painatus	1.854,25		
postitus	1.580,95		
toimitusk.	750,80		
Salivuokrat	535,00		
Esitelmäkulut	1.084,76		
Muut kulut	112,00	-5.917,76	
1.3 Arkistot			
1.3.1 Kulut		-1.924,00	
1.4. Jurmon lintuasema			
1.4.1 Tuotot			
Asemamaksut		1.875,00	
1.4.2 Kulut			
Rengastus	325,00		
Vakuutus	137,95		
PR	338,00		
Valaistus	530,30		
Kaasu	402,11		
Lehmäaita	257,40		
Muut kulut	1.946,90	-3.937,66	
1.5 Leiri- ja retkeilytoiminta			
1.5.1 Tuotot			
Kevätretkitulot	1.800,00		
Syysretkitulot	1.870,00	3.670,00	
1.5.2 Kulut			
Kevätretkimenot	2.300,00		
Syysretkimenot	2.200,00	-4.500,00	
1.6 Julkaisu- ja tiedotustoiminta			
1.6.1 Tuotot			
Ukulin tilausmaksut	270,00		
Ukulin irtonumeromyynti	418,00		
Ukulin mainostulot	2.735,00		
Lintulehtipaketti	4.152,00	7.575,00	
1.6.2 Kulut			
Ukulin painatus	18.135,00		
Ukulin postitus	2.566,80		
Ukulin toimituskulut	1.284,60	-21.986,40	
1.7. Lintuoppaiden myynti			
1.7.1 Tuotot			
Kahlaajaopas	337,00		
Peto-opas	370,00		
Ruissalo-opas	830,00		
Sorsaopas	392,00		
Atlas-kirja	316,00		
Suomen Linnusto	3.587,00	5.832,00	

1.7.2 Kulut			
Oppaiden osto	5.460,00		
Oppaiden postitus	11,50		
Varaston muutos	-65,00	-5.406,50	
1.8. Toimikunnat			
1.8.1 Kulut			
Havaintotoimikunta	449,60		
Projektitoimikunta	98,50		
Urheilutoimikunta	296,00	-844,10	
1.9 Hallinto			
1.9.1 Kulut			
Opintokulut	550,00		
Posti- ja puhelin kulut	571,20		
Monisteet	347,85		
Toimistotarvikkeet	281,55		
Hallituksen kokouskulut+PR	165,55	-1.916,15	
Varsinainen toiminnan kulujäämä			-29.307,82

2. VARAINHANKINTA

2.1. Linnunpönttöjen myynti			
2.1.1 Tuotot			
Torimyynti	3.411,00		
Muu myynti	7.685,00	11.096,00	
2.1.2 Kulut			
Ostot	6.945,00		
Kuljetus	461,65		
Ilmoitukset	552,00		
Varaston muutos	-783,00	-7.175,65	
2.2. Muu varainhankinta			
2.2.1 Tuotot			
Jäsenmaksutulot	12.960,00		
Liittymismaksut	520,00		
Perhejäsenmaksut	130,00		
Korkotulot	402,28		
Jäsenmerkkien yms. myynnistä	161,00	14.173,28	
2.3. Linnunsiementen myynti			1.535,00
2.4. Luonnonkuvailta			
2.4.1 Tuotot	10.440,55		
2.4.2 Kulut	-9.507,85		
Omatoiminen kulujäämä			-8.746,49
3. YLEISAVUSTUKSET			
3.1. Kerhoavustus	7.000,00		
3.3. Leiriavustus	2.700,00		
3.4. Muut avustukset	500,00	10.200,00	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ			1.453,51

VASTAAVAA

RAHOITUSOMAISUUS		
PSP-tili	8.971,32	
SYP-tili	527,95	
Siirtosaamiset	90,00	9.589,27
VAIHTO-OMAISUUS		
Pönttövarasto	2.594,00	
Lintuopasvarasto	4.601,00	7.195,00
KÄYTTÖOMAISUUS		
Kalusto	3.615,00	
Jurmon rakennus	100,00	3.715,00
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA		
Ostovelat	4.670,61	
Siirtovelat	4.000,00	8.670,61
OMA PÄÄOMA		
Pääoma 1.1.85	10.375,15	
Tilikauden ylijäämä	1.453,51	11.828,66
		20.499,27

Vääntelemme meritiiroja

Tapani Veistola

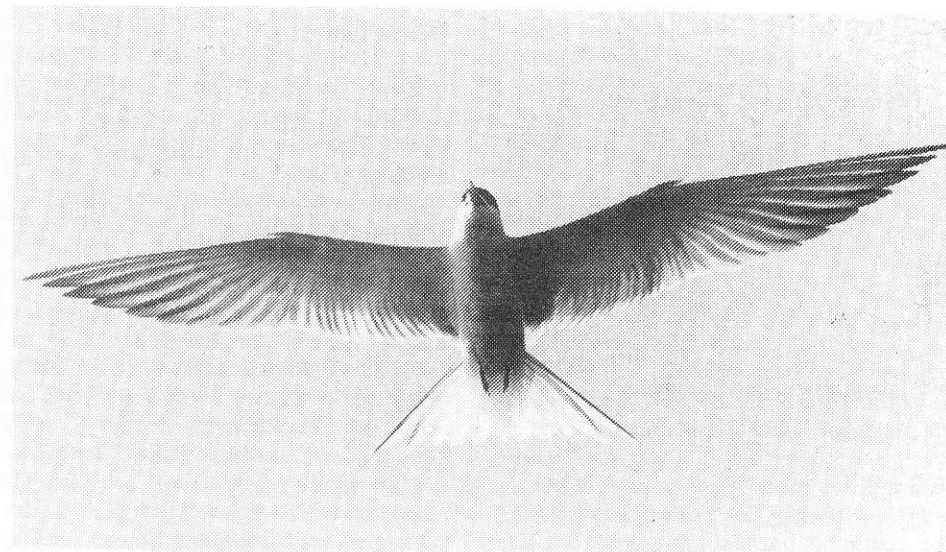
Määrittyskuvan linnun voi kokenut meritiirastajari nopeasti ohittaa "roskana", tavallisen meritiirana. Sternamme onkin varsin tylsän näköinen. Siltä puuttuu Chlidonias-lajien sirous ja toisaalta hieta/riuttatiiran raskaus. Se on todellinen väliinpuotoaja, jota tarvitsee ajatella vain kahdesti vuodessa: kun otetaan vuodenpinna kalatiirasta (*Sterna hirundo*) ja lapintiirasta (*S. paradisaea*).

Kalatiira vai lapintiira

Ongelma voi sykähdyttää ainakin "sisiksiä" eli susirajan suuruuksia, joille lapintiira on sinipyrstöön verrattava eksootinen harvinaisuus. Metsien miehet kun joutuvat tekemään lapintiirroista jopa ARK-kaavakkeita!

Määrittyskuvan linnusta ei kuitenkaan tarvitse suuria satuja seipillä: se on ilmiselvästi kalatiira. Lapintiiran uloisimmat pyrstöjouhet ulottuisivat haarapääskymäisesti pitemmälle. Sen siivet näkyisivät myös enemmän läpi ja hohtaisivat siten valkeampina kuin "mannekiinillamme".

Usein helposti havaittava lajien välinen ero on käsisiiven takareunan tumman juovan värissä ja muodossa. Kuvan kalatiiran uloisimpien käsisiivien kärjissä on syvä tumma kuvio. Kauempaa katsottaessa nämä kuviot muodostavat käsisiiven takareunaan lyhyen, korkean, mutta epäselvärajaisen juovan. Lapintiiralla tämä juova on pikimusta, ohut ja leveämpi; se ulottuu pitemmälle, sisimpiin käsisiivien asti.

Kiukkuinen kalatiira. Kuva Jukka Grönlund.

Uusi määrittyskuva vie mielet kaukomaille.

Lopuksi

Tuntomerkit ovat varsin suhteellisia ja niitä on maastossa usein vaikeata tulkita. Määrittämisen tulisikin perustua useisiin tuntomerkkeihin. Niistä ja niiden taustasta (sulka- tai muu!) lisää esim. HARIO 1986, LEIVO 1982 ja REINIKAINEN 1985. Oma kokemus on myös tärkeää: harjoitus tekee mestarin! Epäselvät tapaukset taas on parasta jättää määrittämättä; olisihan hullua joutua käpynmehen kirjoihin "pankkipinnojen" tähden!

Huuto rapakon takaa

Kommentti Ukulin 3/85 artikkeleihin "Käpyjen keräily kuriin" ja "Vääntelemme kivitaskua"

Kuuluuko?? Vai että aluerariteettikomitean pitäis alkaa tarkastamaan myös käpyilmoituksia. Taidanpa lähettää samantien käpyilmoituksen: Näin ja kuvasin kaksi viikkoa sitten tuolla San Jacinton vuorilla 35 sentin mittaisia noin 2 1/2-3 kilon painoisia ponderosa-männyn käpyjä. Pitäs olla maailman suurin käpy. Suomes-ta taitaapi löytyä vain kuusen, männyn ja lehtikuusen käpyjä (ellei leppää lasketa käpypuiksi). Käpytietojen tarkastaminen kuuluu Turun kasvitieteelliselle harvinaisuuskomitealle jalka sellainen perustetaan. Kunnon dokumentoidut havikset rarikomitealle ja kävyt havupuunkasvatustaimikoihin.

Lintuharrastuksessa ja oman elislistan vääntämisessä ratkaisee omatunto ja itse-kritiikki. Aikoinaan kun rarikomitea perustettiin noin kymmenen vuotta sitten, vastustin mielessäni sitä, koska en halun-

Kirjallisuutta

HARIO, M. 1986: Itämeren lokkilinnut. Määrittäminen ja esiintyminen. Helsinki.
LEIVO, M. 1982: Sterna-sarja. —Siipirikko 9(2): 64-67.
REINIKAINEN, K. 1985: Kalatiira vai lapintiira. —Päijät-Hämeen linnut 16(2): 35-42.

nut muiden arvostelevan toisten haviksia ja leimaavan niitä "kävyiksi" puutteellisten maastomuistiinpanojen vuoksi. Ajat ovat muuttuneet. Turkulaiset lintumiehet, ainakin jotkut, ovat ottaneet vakavasti lintujen määrittämisen ja lintujen tuntemisen. Sattumalta ne, jotka tuntevat hyvin lintuja (esim. erottavat maastossa sirrien ja viklojen puvut) ovat usein bongareita (kaikki bongarit eivät kuitenkaan tunne hyvin lintuja). Siitä miten oppii tuntemaan lintuja, kohta lisää.

Jokaisella lintumiehellä tulee ja on aina tullut virheellisiä "heittomäärittämiä". Aina ei maastossa ehdi/osaa/pysty tunnistamaan lintua. Muistiinpanoja voi kuitenkin tehdä mitä kummallisimmista tipuleista. Tällöin lähtee liikkeelle "huhu", usein havaitsijan lähettämänä (esim. Vänön spodo lähti liikkeelle sirkkuna, joka saattoi olla juv k E cir.). Huhuja tulee monenmoisia, jopa päivittäin. Jotkut niistä osoittautuvat todeksi ja loput jää vain huhuiksi, leimaamatta niitä millään tavalla kävyiksi.

Seuraava tilanne on toinen. TLY:n Lövön yleisöretkellä lentää vierestä merihanhipoika. Kaikki 47 stajaria kaltsilla näkee jokaisen merihanhen, paitsi yksi tuulen tuivertaman männyn käpyjä keräävä stajari. Hän on kilsan päässä pääkaltsilta. Hän näkee saman parven. Aika, lentosuunta, lintujen määrä, sama matala lentokorkeus, ohituspuoli ja samanlainen myötävalo stemmaavat. Hän kuitenkin näki parvessa yhden vanhan kiljarin ja blokkas eliksen. Kahden viikon päästä ei valokuvistakaan löydy kiljaria. Jos hän vielä pysyy kannassaan niin pysyköön. Jokainen arvostelkoon itse tuon havainnon, monet leimaavat sen kuitenkin kävyksi. Jos toi samane kaveri näkee paljon lisää kiljareita ja muita merkillisyyksiä, muiden samalla paikalla olevien näkemättä niitä, niin stajarit tekee lisää johtopäätöksiä.

Rarikomiteoista

Herra päätoimittajalla ovat rarikomitean käsitykset pahasti sekaisin. Rarikomitean tehtävänä on päättää onko havainto julkaisukepoinen, s.o. että nähtiinkö lintu tarpeeksi hyvin, että kaikki muut vaihtoehdot saatiin suljettua pois. Monet hylätyt havainnot saattavat olla hyvinkin oikein määritettyjä, mutta puutteellisia muistiinpanoiltaan. Sitten hyvin kuvatuissa linnuissa on mielenkiintoisia tilanteita. Esim. lintu on kuvattu niin hyvin, että rodun ja puvun kuluneisuuden perusteella se saatiin varmistettua karanneeksi häkkilinnuksi. Tai, lintu oli kuvattu niin hyvin uuden lintukirjan mukaan, että havainto hylättiin, koska se sisälsi tasan samat virheet. A:na ja O:na on siis oltava rehellinen ja tarkka, ja kirjoittaa mitä näkee ja vain mitä näkee maastossa lintua katsoessa, vilkaisematta lintukirjaan. Jokainen voi alottaa kirjoittamalla kuvauksen metsäkivisestä, nitkusta ja kiurusta.

Täällä rapakon takana ei stajarilla ole

yhtä helppoa kuin 99%:sesti rehtien suomalaisten lintunaisten ja -miesten keskuudessa. Virginian rarikomitea on ollut pystyssä vajaa 10 vuotta. Heidän periaatteenaan (sääntönä?) on ollut, että rarihavainto hyväksytään vain jos äänitys, valokuva tai kuollut lintu kyseessä. Maastomuistiinpanot eivät yksin kelpaa, vaikka ois 10 stajaria!! No, ne ovat luvanneet pehmentää linjaa v. 89 saatuaan viime vuonna ensimmäistä kertaa rari-kaavakkeen. Ennen sitä lintuuhmiset lähettivät havaintonsa kaiken maailman lappusilla VSO:n RK:lle. Uusi kaavake on lähes samanlainen kuin suomalainen kaavake.

Californiassa on lintumiehellä vielä ahtaammat paikat. Käytännössä näyttää siellä olevan minimivaatimuksena, että linnun näki ainakin kaksi stajaria ja se kuvattiin. Yksin nähtyä valokuvaamatonta raria ei es kannata lähettää RK:lle hyväksymisen toivossa. Yksin nähty ja kuvattu lintu voi mennä läpi jos esim. taustan maasto on tunnistettavissa. Pelkät maastomuistiinpanot (ilman kuvia) voisivat mennä läpi RK:sta, jos kuvaus on tarpeeksi tarkka ja havaitsijoita oli useita. Toivottavasti tähän ei tarvitsisi koskaan mennä siellä kotimaassa. Suomalaiset tunnetaan rehtinä ihmisinä. Pysykööt sitäpaitsi sellaisina. Sille ei voi mitään, että joukossa on aina separatisteja, mutta jääköön he omaan arvoonsa.

Kivitaskujutusta

Toveri T. Veistola suhtautuu täysin epäasiallisesti valokuvamäärityskilpailuihin: "Määrityskilpailut ovat vääntökilpailuja". Jos toveri suhtautuisi asiallisesti tuohon Utön taskuun ja kertoisi selkeästi miksi tuo ei ollut arotasku ja miksi se oli kivitasku jättäen asiattomat luirutukset pois, niin monet lintumiehet ottaisivat määrityspulman vakavasti ja ehkä välttyisivät vastaisuudessa samasta kommasta. Ja jollei Veistola tunne lintuja niin ei

pitäisi kirjoittaa määritysjuuttuja, vaan keskittyä toimittajan tehtäviin. Julkaistavien määrityskuvien pitäisi olla sellaisia että niissä näkyy tarpeellisen monta tuntomerkkiä.

Lopuksi

Yleisesti ottaen on hyväksi lintumiehelle tuntea linnut ja opiskella määrityskirjallisuutta ja oppia **tuntemaan** linnut. Tämä vähentää tahattomien vääntöjen/vääntöyristysten määrää. Määritystieto muuttuu koko ajan. Se tarkentuu. Ja nyt kaikki ulos opiskelemaan ja tarkentamaan kunnon tavallisten kivitaskujen määrittämistä (ja jos on talvi tätä luettaessa vaihda kivitasku kiuruun tai nuoreen harmaalokkiin). Älkää luottako **liikaa** lintukirjoihin (A. gus, hod pahasti pielessä ELOssa), vaan kirjoittakaa itse maastossa

TLY ylpeänä esittää: havaintokortti, Jurmo-kirja ja lokkiopas

TLY haluaa palvella jäseniään. Yksi tapa on tuottaa jotakin sellaista, jota ei ole. Toinen tapa on hankkia jäsenetuja tai välittää toisten tuotteita jäsenetuhintaan. Hyviä tapoja molemmat.

Havaintokortti

Havaintokortti on lintujen systemaattinen lajiluettelo, jossa on muistiinpanotilaa.

Havaintokortti on jo joillakin muilla lintuyhdistyksillä. Miksi TLY teki omansa — halusivatko turkulaiset kaapata idean ja markkinoita? Ei suinkaan! Monien sisämaayhdistysten havaintokortit eivät sovi rannikolle lajivalintojensa takia. Toisaalta markkinoilta on puuttunut selkeä nelisivuinen kortti. TLY:n havaintokortti on tehty juuri rannikko-Suomen tarpeisiin, helppokäyttöiseksi ja taskuun sopivaksi.

miltä kivitaskut näyttää. Ja piirtäkää kuvia. Kivitaskuja on monta erilaista pukua ja niistä saa monta oikeata ja erilaista kuvausta.

Ja jos Mr T.Veistola on sitä mieltä että ”perusteellisista (mitä ne on?) määritysopinnoista on ensinnäkin kovasti päänvaivaa” niin menkään lasekmaan pöllöpoikia ja jättäköt bongarit ja muuta asialliset lintujen määrittäjät asiattomuksiltaan rauhaan.

Erittäin leppoisia linturetkiä kaikille kotomaakunnan stajareille ja muille lintuharrastajille mukaanlukien bongarit, pöllömiehet, petomiehet, suolaahustajat, ammatillaiset ja muuten vaan stajarit.

Californiassa 750 virta-allilla juuri poikaissut

Harry Lehto

TLY:n havaintokortti on taittamattomana A5-kokoinen, siis Ukulin sivun suuruinen. Se taitetaan nelisivuiseksi nuuttauksen avulla. Lajiluettelo esitetään kuusikirjaimisesti: kolme ensimmäistä kirjainta tulevat lajin tieteellisen nimen ”sukunimestä” ja kolme viimeistä ”lajinimestä”. Esim. tunturipöllö (Nyctea scandiaca) on lyhyesti Nyc sca. Lajiluettelon jälkeen on runsaasti tilaa RK-lajeille ym. kommentille. Merkinnät on helppo tehdä ja lukea, kortin pohjaväri on valkoinen.

Korttia voi käyttää mitä moninaisimpiin tarkoituksiin. Kortilla on helppo järjestää erilaiset pinnat (joista esimerkkejä tämän lehden jäsenkyselyraportissa). Kortille voi myös kerätä havainnot maastovihosta ja kirjoittaa ne sitten puhtaaksi systemaattisessa järjestyksessä (mikä taas helpottaa havaintojen löytämistä myöhemmin). Korttia voivat käyttää myös atlasmiehet kier-

täessään eri ruutujen läpi pesimävarmuusindeksien perässä jne. Mikään ei unohdu eikä jää välistä!

Käyttötapoja voi jokainen keksiä lisää: havaintokorttia ei pidä jättää vain lintu-asemien ja bongarien iloksi! Kortteja myydään kokouksissa, retkillä yms. ja niitä voi tilata myös postitse (postimaksu peritään jälkikäteen). 25 kpl nippu maksaa 10 mk ja 100 kpl saa 30 mk:lla.

Jurmo 1980-luvun alussa

JURMO 1980—84. Raportti Jurmon lintuaseman toiminnasta 1980—84. Teksti: Vesa Multala. Piirroksiset: Anneli Lehtinen. TLY ry Turku.

Kirjoitustyön sankarimme Vesa Multala ratkaisi Jurmo-katsausten puutteen tekemällä kerralla viiden vuoden katsauksen. Näin syntynyt yli satasivuinen asemaraportti ei enää mahtunut Ukuliin, vaan se julkaistiin omana kirjasenaan.

Valtavan tietopaketin tiivistä tekstiä ja vankkoja taulukoita keventää Anneli Lehtisen oivaltava piirroskuvitus, joiden tyyli on Ukulin lukijoille vanhastaan tuttu.

Kirjan alussa esitellään keskeiset havaintojen taustatekijät: säätiöt ja miehitysvuorokaudet. Ilmastollisesti 1980-luvun alkupuolen vuodet ovat varsin vaihtelevina hyvin mielenkiintoisia. Aseman miehitys näyttää olleen melko hyvä — voitaisiinko puhua jopa ”Vesikon kaudesta”. Ahkerimpien kävijöiden joukosta löytyi monta muutakin tunnettua lintumiestä — ja havaintoja sen mukaisesti!

Jurmon linnustoon tutustutaan ensin rengastuksen ja ”kahlaajareitin” kautta. Rengastustilastoissa on suuria summia (kuten tuhansia hippiäisiä) ja pieniä erikoisuuksia (kuten kuikka, sepelhanhi, alppirautiainen ja Aves sp)! Jurmon ainoan vakiolaskennan, kahlaajareitin, tuloksista on pari esimerkkiä erityisesti niille, jotka eivät ole viitsineet kyseistä ”ikävästä rutiinia” tehdä.

Kevät- ja syysmuuton alkaminen ja loppuminen on koottu fenologiantauluk-

koihin. Kirjan pääosa on kuitenkin Jurmon lintujen lajiluettelo 1980—84. Kaikki 239 lajia esitellään vuosi- ja kuukausisummin ym. kommentein.

Kirjan lopussa on pari hauskaa numeroleikkiä, joista selviää mm. minä vuonna Jurmossa oli eniten lintuja ja mikä oli saaren tavallisin lintu 1980-luvun alussa. Arvatkaapa — ja yllättykää!

Kirja kuuluu jokaisen Jurmon kävijän kirjajuhllyyn, mutta sitä ei valitettavasti riittäne kaikille halukkaille. Koska painos on vain sata kappaletta, on viisainta tilata oma bibliografinen harvinaisuutensa mitä kiireimmin kirjan tekijältä: Vesa Multala, Hoviherrankatu 5 A 3, 20780 KAARINA. Lasku tulee kirjan mukana: hinta on 20mk + postikulut 10mk = 30mk (2 kpl postikuluineen yht. 52 mk).

Tätä kirjaa ruotsalaiset kadehtivat

HARIO, Martti 1986: Itämeren lokkilinnut, määritys ja esiintyminen. Lintutieto Oy, Helsinki.

Upouusi suomalainen lokkiopas esittelee lokkien lisäksi myös tiirat ja kihut — sekä kaikkien poikaspuvut! Lajivalinta on tehty kuin meitä varsinaissuomalaisia ajatellen. TLY:n alueen odotuslistalla olevista lajeista voi nyt opiskella kauniilla Suomen kielellä mm. mustanmerenlokkia, tiiralokkia, grönlanninlokkia, ruusulokkia, hieta-tiiraa ja valkoposkitiiraa. Kevyemmistä kenttälajeista mainittakoon monipuolinen isojen valkoisten lokkien ja epätavallisten pikkukajavien esittely. Myös nuorista meritiirroista on Hariolla kiintoisaa kerrottavaa.

Määritysteksti etenee yleisluonnehdinnasta puku puvulta ja sulka sulalta. Myös äänet ja lentotapa huomioidaan. Esiintymisestä on kirjoitettu paljon suoraan pinnamiehen sydämeen. Muita harrastelijoita kiinnostanee ainakin pesimistiöiden perusteellisuus.

Tekstiä tukee rautainen kuvitus. Havainnollisten piirrosten lisäksi kirjassa on

Ukuli 4/86 ilmestyy lokakuussa ja siinä on jurja juttu helmipölystä (Kuva Jouko Hakala). Lehteä ei lähetetä jäsenmaksunsa laiminlyöneille; lehden ilmestymisen jälkeen jäsenmaksunsa maksavat saavat sen vasta helmikuussa (muun jälkipostituksen yhteydessä).

Summaries of the Main Articles: Ukuli 17 (3), September 1986

Translated by K. Winqvist

About the breeding of the birds of prey in the SW of Finland in 1985 by S.Pekkala (pages 117-123).

The method is the same as in 1984. The cold winter 1984—85 and the mole situation affected the result, which was average. Owls seem to have managed best.

Ten rarest species ever observed in the area of Tly by K.Salonen (pages 123-125)

There are 30 species that have been only once in the area of TLY. The ten "best" ones of them have been selected by comparing the amount of records with the rest of Finland and Europe. Five of them are the first records in Finland of the bird in question.

An exceptionally large clutch and a large brood of the Great Crested Grebe (*Podiceps cristatus*) by L.Saari (page 126)

A clutch of 11 eggs was found on 2.6.1981 at Rymättylä. On 9.7.1975 an adult was followed by 10 young. At least the clutch was presumably laid by two or more females.

A Pectoral Sandpiper in Turku by A. Forsten (pages 127-128).

A Pectoral Sandpiper (*Calidris melanotos*) stayed in Turku, Rauvola 2.—3.5.-84. The species had been seen twice before in the Turku area (both in 1971), and twelve times in Finland.

Two rare visitors at Jurmo at the same time by O.Kivivuori (pages 129-130)

The **minister of environment of Norway** and a **Pectoral Sandpiper** visited Jurmo simultaneously 12.9.1984, but they didn't see each other. That was the fourth record of the American visitor in the SW Finland.

The report of the member inquiry among the ornithological association of Turku, part 2 by R. Laine (pages 130-141).

People in Tly (Turku ornithological association) have more cars than before. The vast technical development has enabled optical competition among the bird watchers. The recent phenomenon, twitching, has gained both supporters and adversaries. Bruun & Singer is the best field guide according to the inquiry.

The Common Tern in the identification picture (pages 150-152)

The identification of adult **Common Tern (*Sterna hirundo*)** and **Arctic Tern (*Sterna paradisaea*)** is the subject of Tapani Veistola. References are given in Finnish.